

372-19

1.8.110

5 3

การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ปริญญาพนธ์

ของ

บุญธรรม แก้วสาร

20 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 49242

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...๙...เดือน...พฤษภาคม....พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทั้ง 3 ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และเป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ธงชัย คงธนะ อาจารย์ไพบุลย์ วงศ์ยะรา อาจารย์ นิศยา จรุงผลลธิติ อาจารย์ปรีชา อรุณสวัสดิ์ และ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาขอข่าย เนื้อหา ความสอดคล้องและให้ข้อคิดต่าง ๆ ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์อุคม ละสอน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลีและอำเภอเมืองสมุทรปราการ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ให้ความอนุเคราะห์ จงทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณ คุณวิษุตา แก้วสาร คุณธราธิป แก้วสาร และคุณกนิษฐา แก้วสาร ที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันจะพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา ดวงวิญญาณของคุณพ่อตา - คุณแม่บา แก้วสาร ตลอดจน ครู - อาจารย์ทุกท่านที่เคยให้การอบรมสั่งสอนให้การศึกษาแก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

บุญธรรม แก้วสาร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร	9
	องค์ประกอบของหลักสูตร	14
	ประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตร	18
	กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	22
	ลักษณะของหลักสูตรที่ดี	25
	หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	28
	สาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	31
	การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
	สมมุติฐานในการศึกษาวิจัย	49

3	วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	50
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	52
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	53
	การหาคุณภาพเครื่องมือ	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	55
	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล	57
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
	ความมุ่งหมายในการวิจัย	89
	วิธีการดำเนินการวิจัย	90
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
	อภิปรายผล	95
	ข้อเสนอแนะ	104

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย	124

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับคืน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	59
3	การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	60
4	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียม ความพร้อม	61
5	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัด การเรียนการสอน	64
6	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผล การบริหารหลักสูตร	67
7	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน	69
8	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	70
9	เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	72

10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	74
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	75
12	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ...	76
13	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมความพร้อม	77
14	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัด การเรียนการสอน	80
15	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	83
16	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	85
17	การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	86

18	การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	87
----	---	----

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับสังคมและประเทศชาติ นอกจากจะทาหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากบรรพบุรุษถึงคนรุ่นหลังแล้ว การศึกษายังทาหน้าที่พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เยาวชนต้องเผชิญในอนาคต การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนจึงถือว่าเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 21) | ในการดำเนินการทางการศึกษานั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ใช้กำหนดเป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการให้การศึกษาก็คือหลักสูตร โดยหลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการให้วิชาความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม การเสริมสร้างความเจริญเติบโตและสมบูรณ์ทางกาย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้นความสำเร็จของการศึกษาขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญ (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 1)

การศึกษาระดับประถมศึกษานั้นกระทรวงศึกษาโดยกรมวิชาการเป็นผู้จัดทำหลักสูตรและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการใช้หลักสูตร และได้ร่วมมือกันบริหารหลักสูตรประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 มาจนถึงปีการศึกษา 2532 รวมเวลาได้ 10 ปี จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรพบว่า หลายฝ่ายยอมรับกันว่า เป็นหลักสูตรที่ดีกว่าหลักสูตรประถมศึกษาทุกฉบับที่เคยมีมา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2531 : 6) อย่างไรก็ตามแม้หลักสูตรฉบับนี้จะเป็นที่ยอมรับของหลายฝ่าย แต่ก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ใช้อย่างผู้จัดทำหลักสูตรว่า ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้เท่าที่ควร เนื่องจากจุดหมายของหลักสูตรมีมากเกินไป และบางข้อไม่ชัดเจน โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ภัย และอัตราเวลาเรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 2) นอกจากนี้เสียงวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวแล้ว นับจากที่ที่ประกาศใช้หลักสูตรมาจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ รัฐบาลได้ประกาศ

นโยบายที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความเป็นนิคส์ (NICS) หรือเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้นแนวโน้มทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องเปลี่ยนไป การจัด การเรียนการสอนตามหลักสูตรเดิม จึงไม่เอื้อต่อการเตรียมตัวเพื่อสังคมนิคส์ ไม่เอื้อต่อการ เตรียมประชากรวัยเรียนให้พร้อมที่จะปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่จะ เปลี่ยนไปในอนาคต (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 3) ดังนั้น กรมวิชาการ จึงได้พัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ขึ้นเป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรฉบับนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรเดิมอยู่หลาย ประการ ที่สำคัญเช่นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เป็นต้น

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะความสำเร็จ ของการใช้หลักสูตรขึ้นอยู่กับปฏิบัติของโรงเรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1) โรงเรียนเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่ การเรียนการสอน จนมีคำกล่าวว่า "แม้เราจะมีหลักสูตรดีแสนดีแต่ถ้าเรานำหลักสูตรไปใช้ อย่างไม่ถูกต้องแล้วหลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร" (วิชัย คิสสระ. 2535 : 96) ในการใช้หลักสูตรของโรงเรียนนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลากรภายใน โรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนซึ่งจะต้องร่วมกันบริหารหลักสูตรตามบทบาทหน้าที่ ของตนไปสู่การเรียนการสอน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตาม เจตนารมณ์ จุดหมาย และจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับ ปรับปรุงของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมสามัญศึกษาพบว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหาร หลักสูตรนี้มีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร และการวางแผน ระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ ห้องสมุด และเอกสารอ้างอิง ไม่เพียงพอกับผู้เรียน ขาดระบบการนิเทศภายใน ขาดการประสานสัมพันธ์ ระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียน ผู้บริหารรับการอบรมแล้วไม่ชี้แจงและถ่ายทอดให้ บุคลากรในโรงเรียนทราบ หลักสูตรฝึกอบรมไม่เข้มข้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 11) และจากการศึกษาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตรจังหวัด

สมุทรปราการพบว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการสอนการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการ การสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (พชนี ไปรยานนท์, 2534 : บทคัดย่อ) ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นผลที่เกิดจากการบริหารหลักสูตรในโรงเรียน กรมวิชาการและสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติได้ร่วมมือกันแก้ไข้ปัญหา เพื่อให้การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนดำเนินไปอย่างถูกต้องและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรตลอดมา

สำหรับ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงในโรงเรียนสังกัดมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามถามสภาพปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เมื่อ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2537 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารการนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรผู้บริหารเห็นว่ามีปัญหาน้อยแต่ครูผู้สอนเห็นว่ามีปัญหามาก ด้านความร่วมมือของบุคลากรผู้บริหารเห็นว่ามีปัญหามาก แต่ครูผู้สอนเห็นว่ามีปัญหาน้อย อนึ่งจากรายงานการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ปีการศึกษา 2536 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเป้าหมายทั้งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครทุกกลุ่มประสบการณ์ แต่คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย ทักษะคณิตศาสตร์ และกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีผลแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนค่อนข้างสูง ดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทักษะภาษาไทย สูงสุดร้อยละ 94.09 ต่ำสุดร้อยละ 76.55 ทักษะคณิตศาสตร์ สูงสุดร้อยละ 91.80 ต่ำสุดร้อยละ 65.75 กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สูงสุดร้อยละ 92.10 ต่ำสุดร้อยละ 67.77
2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทักษะภาษาไทย สูงสุดร้อยละ 91.59 ต่ำสุดร้อยละ 69.57 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ สูงสุดร้อยละ 90.76 ต่ำสุดร้อยละ 60.31 กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สูงสุดร้อยละ 92.65 ต่ำสุดร้อยละ 67.33
3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทักษะภาษาไทย สูงสุดร้อยละ 90.12 ต่ำสุดร้อยละ 66.05 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ สูงสุดร้อยละ 86.26 ต่ำสุดร้อยละ 58.15 กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สูงสุดร้อยละ 88.15 ต่ำสุดร้อยละ 59.17

จากปัญหาและสภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและของครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่ทำการสอนในโรงเรียนที่มีต่อการบริหารหลักสูตรใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพัฒนาการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารหลักสูตร การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะผู้บริหารระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับกรมนำไปใช้ในการนิเทศ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูในสังกัดให้มีศักยภาพในการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายของหลักสูตรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสกลนครสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยใช้กรอบความคิดของกรมวิชาการและของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดขอบข่ายการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนไว้ 3 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากร ประชากรที่วิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 341 คน จำแนกเป็น
 - 2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 151 คน
 - 2.1.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 190 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 331 คน

จำแนกเป็น

- 2.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน
- 2.1.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 185 คน

3. ตัวแปรที่วิจัย

- 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงานของบุคลากร และขนาดของโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- 3.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น
 - 3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.1.1.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
- 3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น
 - 3.1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 3.1.2.2 10 ปี และมากกว่า

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน จำแนกตามจำนวนนักเรียนตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ใน 3 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการเตรียมความพร้อม

3.2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.2.3 ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติ ให้ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2533

2. การบริหารหลักสูตร หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปแปลงสู่การเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อสร้างทักษะทัศนคติและประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน ในที่นี้หมายถึง การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินงานเตรียมการใช้หลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน เช่น การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน การจัดระบบบริหาร การจัดทำ จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ การสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริม

2.3 ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการบริหารหลักสูตรตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอน เช่น การวางแผนการประเมิน การจัดระบบการประเมิน การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและรายงานผล การนำผลประเมินไปใช้พัฒนาหลักสูตร

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งทางการบริหารในโรงเรียน ได้แก่ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่

4. หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำการสอนในโรงเรียนและได้รับการแต่งตั้งมอบหมายงานจากผู้บริหารโรงเรียน ให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มทักษะภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หัวหน้ากลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย หัวหน้ากลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ยกเว้นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) เพราะยังประกาศใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงไม่ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปัจจุบัน

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ความชัดเจน ความรู้ ความสามารถ และอื่น ๆ ที่เกิดจากการกระทำหรือที่ได้พบเห็นมาจากการทำงาน ในที่นี้หมายถึงระยะเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และระยะเวลาที่ครูผู้สอนได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำแนกเป็น 2 ระดับคือ

5.1 น้อยกว่า 10 ปี

5.2 10 ปีและมากกว่า

6. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อวัตถุ สิ่งของ บุคคล สถานการณ์ และอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากพื้นฐานข้อเท็จจริง ในที่นี้หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ในโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนที่กำหนดสังเกตโดยใช้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ในที่นี้หมายถึงขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครกำหนดขึ้นโดยถือจำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

- 7.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 - 320 คน
- 7.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 321 - 720 คน
- 7.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 721 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและของครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัย โดยสรุปประเด็นสำคัญที่จะกล่าวต่อไปนี้คือ

1. ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
2. องค์ประกอบของหลักสูตร
3. ประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตร
4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
5. ลักษณะของหลักสูตรที่ดี
6. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
7. สาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
8. การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษาเป็นผลมาจากการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นแม่บทสำคัญในการจัดการศึกษา คำว่า หลักสูตร (Curriculum) ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ในทัศนะที่แตกต่างกัน เช่น

สุมิตร คุณานุกร (2520 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรหมายถึงโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของการศึกษาที่กำหนดไว้

ส่วนกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรหมายถึงข้อกำหนดด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดหมายการศึกษา

สำหรับ ธารง บัวศรี (2532 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

นอกจากนี้ สังิต อุทรานันท์ (2532 : 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรคือสิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับตามความยากง่าย หรือขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของโรงเรียน

อีกท่านหนึ่ง แรมสมร อยู่สถาพร (2533 : 3) ได้ให้ความหมายสำหรับหลักสูตรประถมศึกษาไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงโครงการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยมุ่งสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีทักษะคิตที่ตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่างประเทศหลายท่านที่ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ คือ

เชย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 2 ;

อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander. 1959 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนในการที่จะก่อให้เกิดผลการเรียนที่โรงเรียนพึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน

ทาบ (วันชัย ชัยจิระฉายกุล. 2527 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Tab. 1962 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรได้แก่แผนสำหรับการเรียนรู้

กูด (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2528 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 150) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือเนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ความหมายหลักสูตร หมายถึง เนื้อหารายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง
2. หลักสูตร คือเค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในอาชีพต่อไป ความหมายในข้อนี้หมายถึงหลักสูตรทั้งฉบับรวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน
3. หลักสูตร คือกลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ความหมายข้อนี้หมายถึงหลักสูตรทั้งฉบับซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

จากทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง กิจกรรมและมวลประสบการณ์ทั้งหลายทั้งปวงที่กำหนดขึ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยอาศัยข้อกำหนดหรือแผนหรือโครงการจัดการศึกษาเป็นแนวในการจัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และประสบการณ์ สามารถพัฒนาตัวผู้เรียนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หรือตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ความสำคัญของหลักสูตร

การจัดการศึกษาระดับใดก็ตามถ้าขาดหลักสูตรแล้ว โอกาสที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการนั้นน้อยมาก นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้หลายทัศนะ เช่น

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 9 - 10) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครูเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่จุดหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่ทำการเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบัน การศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาด้วย
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวก และความสมบูรณ์ ติดตามผล ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการ ของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปใด
8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติที่ได้ผล
9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือ พัฒนาคน

ส่วน ขาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 9 - 10) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการหรือเป็นบัญญัติของรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไปปฏิบัติไม่ว่าเป็นการศึกษาของรัฐหรือเอกชน ดังนั้นหลักสูตรจึงเปรียบเทียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับ ของทางราชการชนิดหนึ่งนั่นเอง
2. เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบัน การศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาของรัฐให้แก่โรงเรียน
3. เป็นแผนการดำเนินงานของนักบริหารการศึกษาที่จะต้องอำนวยความสะดวก ควบคุม และติดตามประเมินผล ให้เป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษาของรัฐบาล

4. เป็นแผนการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้หน้ทางในการปฏิบัติงานของครูเพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียนการสอน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามอย่างจริงจัง
5. เป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคนและกำลังคนซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติตามแผนของรัฐบาล
6. เป็นเครื่องที่ถึงความเจริญของชาติ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพราะถ้าประเทศชาติเรามีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เราก็จะได้คนที่มีคุณภาพเหนือประเทศอื่นในโลก
7. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงาม และพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
8. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะจะเป็นไปในรูปใด
9. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

สำหรับ อารง บัวศรี (2532 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1. ความสำคัญต่อการศึกษารวม มีผู้กล่าวว่าถ้าต้องการทราบว่ประชากรของประเทศใดมีคุณลักษณะอย่างไร มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใด ให้อูจาก การศึกษาของประเทศนั้น อย่างไรก็ตามถ้าต้องการทราบและรู้ให้ลึกซึ้งลงไปอีกก็จำเป็นต้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ของประเทศนั้น จากนิยามข้างต้นคงจะเห็นแล้วว่า ถ้าไม่มีหลักสูตร การที่จะให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชากรของชาติย่อมกระทำไม่ได้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมย์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติ หลักสูตรคือสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็น การกระทำพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะกล่าวว่าหลักสูตร คือหัวใจของการศึกษา ก็คงไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้ ในการจัดการ

ศึกษานั้น สิ่งสำคัญอันหนึ่งคือการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนแต่ละวัยแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน

2. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กับต้นหรือครูผู้สอนรู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปในทางใด และจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร จะต้องทำอะไรบ้าง ตัวผู้เรียนเองก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอะไร จะต้องเตรียมการอย่างไรจึงจะเรียนรู้และสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ แรมสมร อยู่สถาพร (2533 : 4) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร ไว้ว่าหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ถือเป็นแม่แบบที่เป็นตัวชี้ไปสู่ความสำเร็จและเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากทัศนะดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาประชากรของประเทศชาติ เพราะหลักสูตรเป็นตัวชี้บ่งให้เห็นถึงความจริงของประเทศชาติ ศักยภาพของประชากร เป็นแผนปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เป็นสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้รับทราบว่าตนเองจะได้เรียนรู้อะไรบ้างที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับการศึกษาเสมอภาคกันตามวัย และยังจะชี้ให้เห็นแนวโน้มของสังคมในอนาคตได้อีกด้วย

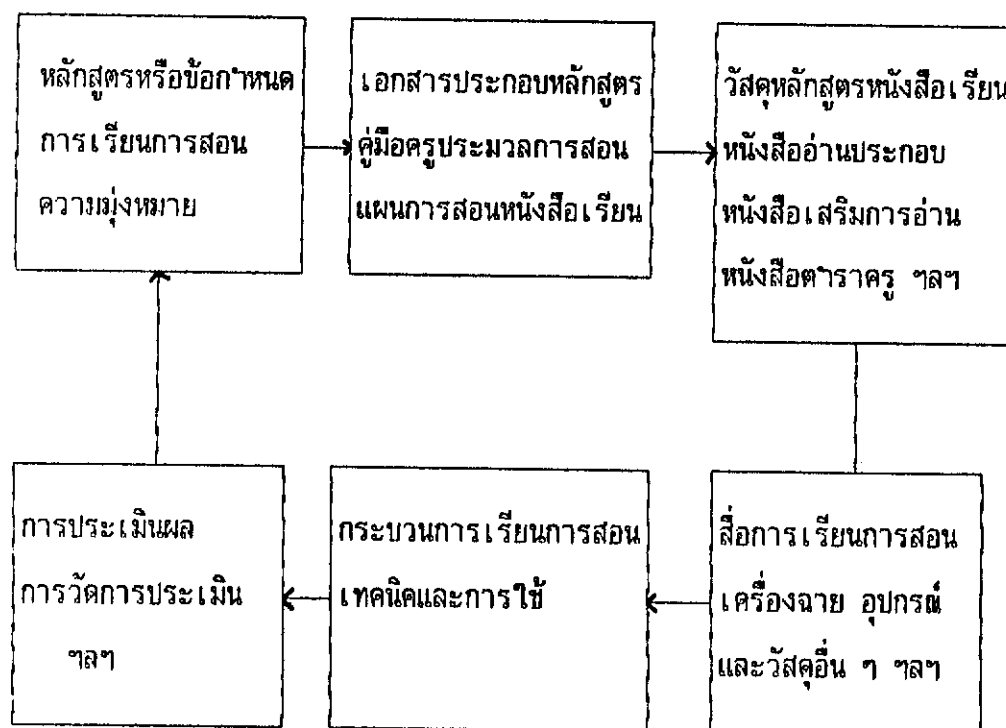
องค์ประกอบของหลักสูตร

วัตถุประสงค์มีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่าง หลักสูตรก็เช่นเดียวกัน นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้หลายทัศนะดังต่อไปนี้

จันทิมา ลิ้มปิเจริญ (2528 : 141 - 142) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ทั้งก่อนและหลังนำหลักสูตรไปใช้ ถ้าจะเปรียบหลักสูตรกับต้นไม้ซึ่งมี

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ราก ลำต้น ใบ และผล หลักการของหลักสูตรก็เปรียบได้กับรากแก้ว ความมุ่งหมายในแต่ละระดับของหลักสูตรเปรียบได้กับ รากแขนง รากฝอย เนื้อหาสาระ ทั้งหมดคือส่วนที่เป็นลำต้นและแก่น ประสบการณ์ในการเรียนการสอน คือกิ่งก้านสาขาและใบ การวัดและประเมินผลก็ต้องพิจารณาจากผลที่ต้นไม่ผลิติดอกมา

ส่วน สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าจะพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่การปฏิบัติหรือการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเขียนเป็นรูปแบบ ได้ดังนี้

สำหรับ อารมณ เพชรขึ้น (ม.ป.ป. : 11) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรว่ามี 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย วิธีสอน เนื้อหา และการประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ สุมิตร คุณานุการ (2518 : 9) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาหลักสูตรในแง่ องค์ประกอบแล้ว จะมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมาย
2. เนื้อหา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

อีกท่านหนึ่ง คือ ธารง บัวศรี (2532 : 8) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ

1. จุดมหายของหลักสูตร (Curriculum Aims)
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives)
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences)
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies)
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and

Materials)

6. การประเมินผล (Evaluation)

สำหรับ สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 235 - 241) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร แยกออกเป็น
 - 1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งแยกออกเป็น
 - 1.1.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป
 - 1.1.2 จุดมุ่งหมายเฉพาะ
 - 1.2 เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งแยกออกเป็น
 - 1.2.1 ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา
 - 1.2.2 ความคิดรวบยอดและหลักการ
 - 1.2.3 การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์
 - 1.2.4 ทักษะทางกาย
 - 1.2.5 เจตคติและค่านิยม
 - 1.3 การประเมินผล

2. ส่วนประกอบอื่นที่น่าบรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่

- 2.1 เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
- 2.2 การเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
- 2.3 การเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.4 การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่างประเทศหลายท่านที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบา (ชาดูชัย ศรีไสยเพชร. 2528 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Tab. 1962 : 10) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปร่างอย่างไร จะมีองค์ประกอบอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์รายวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

ส่วน โบแชมป์ (Beauchamp. 1975 : 108) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ของระบบ คือ

1. ระบบเนื้อหา
2. ระบบการสอน
3. ระบบของการประเมินผล

จากทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการของหลักสูตร ซึ่งจะบอกเป้าหมายของการจัดการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของรายวิชา ซึ่งจะบอกให้ทราบว่าต้องการให้เกิดอะไรกับตัวผู้เรียน และจะเป็นตัวชี้ให้ผู้เรียนทราบว่าตนจะได้อะไรจากการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระ กิจกรรม รวมถึงสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล ซึ่งจะบอกวิธีวัดและประเมินผลการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และจะเป็นตัวบ่งชี้ไปถึงคุณภาพของหลักสูตรด้วย

ประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 7) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรทั่วไปจะมี 7 ประเภท คือ

1. หลักสูตรแบบรายวิชา
2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา
3. หลักสูตรเน้นหลักวิชาการทางชีวิตและสังคม
4. หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์
5. หลักสูตรแบบแกนวิชา
6. หลักสูตรแบบเอกัตภาพ
7. หลักสูตรแบบส่วนบุคคล

ส่วน สุจริต เพียรชอบ (2522 : 3) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมี 7 ประเภท คือ

1. หลักสูตรเนื้อหาวิชา
2. หลักสูตรหมวดวิชา
3. หลักสูตรสหสัมพันธ์
4. หลักสูตรบูรณาการ
5. หลักสูตรหมวดวิชากว้าง
6. หลักสูตรประสบการณ์
7. หลักสูตรแกนกลาง

สำหรับ สมิตร์ คุณานุกร (2518 : 114) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมี หลายประเภทเท่าที่ประมวลไว้มีอยู่ด้วยกัน 5 ประเภท คือ

1. หลักสูตรเนื้อหาวิชา (Subject Curriculum)
2. หลักสูตรสหสัมพันธ์ (Broad Fields Curriculum)
3. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Functions Curriculum)

4. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity Curriculum)

5. หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum)

นอกจากนี้ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 10 - 15) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาแบ่งหลักสูตรตามลักษณะการจัดเนื้อหาวิชาหรือมวลประสบการณ์ จัดแบ่งออกเป็น 6 แบบ ดังนี้

1. หลักสูตรแบบรายวิชาหรือเนื้อหาวิชา
2. หลักสูตรแบบสัมพันธ์วิชา
3. หลักสูตรแบบหมวดวิชาหรือสหสัมพันธ์
4. หลักสูตรประสบการณ์
5. หลักสูตรแบบเพื่อชีวิตและสังคม
6. หลักสูตรแบบแกน

อีกท่านหนึ่งคือ ธารง บัวศรี (2532 : 157 - 173) ได้กล่าวว่า อันที่จริงในปัจจุบันนี้เราไม่ค่อยพูดถึงกันนักว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่เป็นหลักสูตรแบบใด ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรหนึ่ง ๆ มักประกอบด้วยหลักสูตรหลายแบบรวมกันอยู่ ยกตัวอย่างเช่น หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แม้ว่าภาพรวมจะมีลักษณะเป็นหลักสูตรบูรณาการ แต่ภายในมีทั้งหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรกว้าง และหลักสูตรบูรณาการ เพื่อความเข้าใจชัดเจนขึ้น จึงเสนอหลักสูตรแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา โครงสร้างของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรจะถูกแยกออกจากกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกันไม่ว่าในด้านเนื้อหาหรือการสอน เช่น หลักสูตรมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาของไทย
2. หลักสูตรสัมพันธ์วิชา เป็นหลักสูตรรายวิชาที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยการจัดให้มีการเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ ทำให้เกิดหลักสูตรสัมพันธ์วิชาขึ้น
3. หลักสูตรกว้าง เป็นหลักสูตรที่พยายามแก้ไขจุดอ่อนหลักสูตรรายวิชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นที่น่าสนใจและเร้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้เป็นอย่างดี
4. หลักสูตรแกน เป็นหลักสูตรที่ดึงเอาความต้องการและปัญหาของสังคมมาเป็นศูนย์กลางของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่นำเอาวิชาต่าง ๆ มาผสมผสานกันโดยใช้หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมปัจจุบัน ปัญหาของผู้เรียน หรือปัญหาทางประวัติศาสตร์มาผสมผสานกัน

5. หลักสูตรประสบการณ์ เป็นหลักสูตรที่นำความสนใจของผู้เรียนเป็นตัวกำหนดเนื้อหาและเค้าโครงหลักสูตร วิชาที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนคือวิชาที่ผู้เรียนมีความสนใจร่วมกัน โปรแกรมการสอนไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ใช้วิธีแก้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนการสอน

6. หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชา ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศได้กล่าวถึงประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบ (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Taba. 1962 : 398) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมี 5 แบบ คือ

1. หลักสูตรแบบรายวิชา (The Subject Matter Curriculum)
2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (Broadfield Curriculum)
3. หลักสูตรยึดกระบวนการทางสังคมและการดำเนินชีวิต (Curriculum Based on Social Processes and Life Function)
4. หลักสูตรที่ยึดกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activities and Experience Curriculum)
5. หลักสูตรแบบแกนกลาง (Core Curriculum)

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบหรือประเภทของหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนว่ามีอะไรเป็นเกณฑ์ในการแยกประเภท ในที่นี้จะพบว่ามีการยึดหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

1. ยึดเนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นหลัก จะแบ่งออกเป็นหลักสูตรหมวดวิชา หลักสูตรรายวิชา หลักสูตรแบบแกน หลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ เป็นต้น
2. ยึดผู้เรียนเป็นหลัก จะแบ่งออกเป็น หลักสูตรประสบการณ์ หลักสูตรแบบกว้าง หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ เป็นต้น

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 10) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือการพัฒนาระบบ โครงสร้างของการจัดโปรแกรม การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำรา แบบเรียน คู่มือครู และสื่อการสอนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขและการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการ พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งการบริหารและการบริการหลักสูตร

ส่วน ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 60) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและ สภาพสังคม

สำหรับ สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 92) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจะมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการสอนของครู ผลการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ วิชัย ดิสสระ (2535 : 30) กล่าวว่า มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ คำหลายคำแทนความหมายการวางแผนจัดทำหรือการพัฒนาหลักสูตร เช่นคำว่า การวางแผน หลักสูตร (Curriculum Planning) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) การสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction) การปรับปรุงหลักสูตร (Curriculum Improvement) การทบทวนหลักสูตร (Curriculum Revision) คำต่าง ๆ ดังกล่าว ได้รวมมาใช้ในลักษณะของความหมายที่คล้ายคลึงกันและสลับเปลี่ยนแทนกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่จะ เลือกเน้นประเด็นสำคัญ ณ จุดใด เช่น คำว่า พัฒนาหลักสูตรก็ใช้ในความหมายที่กว้างและ ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการจัดทำ

นอกจากนี้นักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1974 : 7)

กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การกระทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดการ หลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย รวมทั้งการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับ ผู้เรียน

จากความหมายของนักการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรได้ว่า หมายถึงการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่ใช้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น การปรับปรุงนี้จะปรับปรุงองค์ประกอบของหลักสูตรบางประการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือหมายถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่แทนหลักสูตรเดิม โดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ไม่ยึดหลักสูตรเดิมที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ในการปรับปรุงหลักสูตร หรือสร้างหลักสูตรใหม่ นักพัฒนาหลักสูตร ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 38) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรฐานการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตร ไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

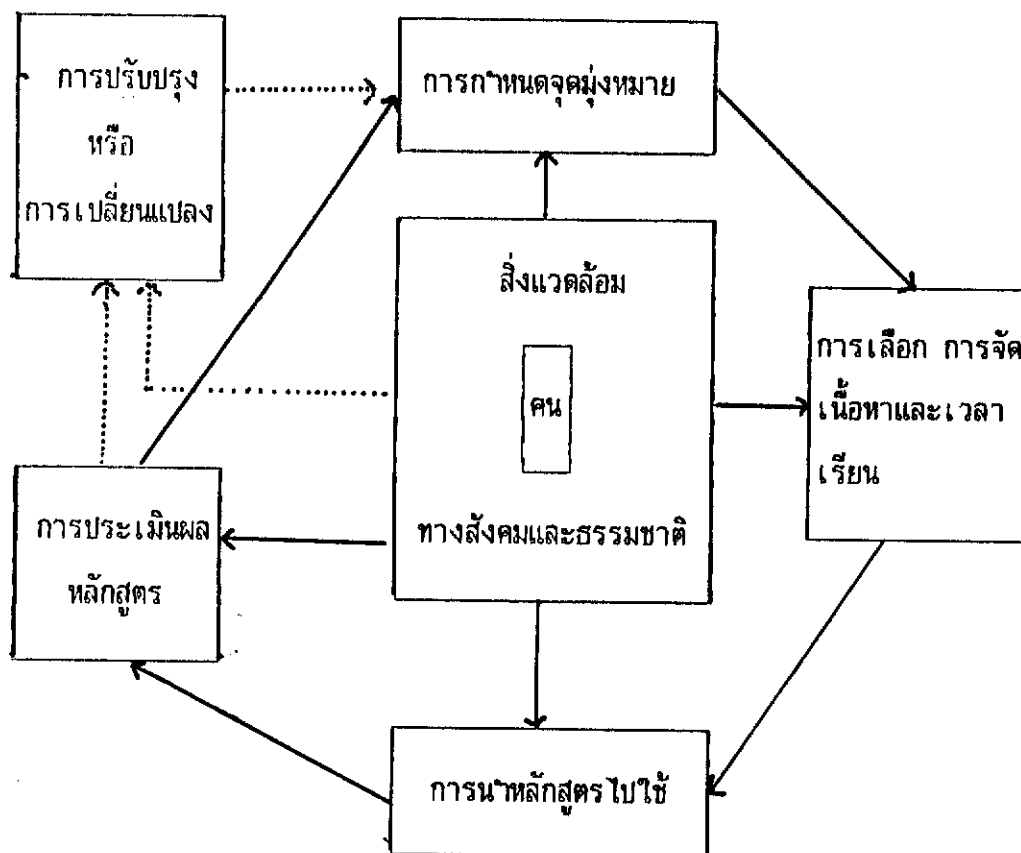
ส่วน ธำรง บัวศรี (2532 : 135 - 136) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรในที่นี้หมายถึง การจัดทาสถาปัตยกรรมแม่บท ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องกระทำดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร
2. กำหนดจุดหมายของหลักสูตร
3. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
4. กำหนดจุดประสงค์รายวิชา
5. การเลือกเนื้อหาวิชา

6. การจัดท้าวสตูหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน
7. การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
8. การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
9. การกำหนดการประเมินผลการเรียนรู้

สำหรับ ชาดูชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 64) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้เป็นรูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ (Model) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบ (Taba. 1962 : 12) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะสอน
4. จัดลำดับเนื้อหาสาระ
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้
7. กำหนดวิธีการประเมินและแนวปฏิบัติ

ส่วน ไทเลอร์ (สังค อุทรานนท์. 2532 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Tyler.

1950 : 1) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรโดยการตั้งเป็นคำถามไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นบรรลุแล้ว

จากทัศนะของนักศึกษาดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องกระทำเป็นกระบวนการ มีการกระทำต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นในหลายระดับ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียน การจะพัฒนาหลักสูตรให้เกิดผลดีนั้นจะต้องดำเนินการอย่างน้อย

6 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาประชากร
2. กำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ กิจกรรม ประสบการณ์ เทคนิควิธีที่จะถ่ายทอดความรู้
4. จัดทำเอกสารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม
5. จัดการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตร และประเมินผล
6. ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเราต้องการหลักสูตรที่ดี สามารถสนองตอบความต้องการของสังคม และประเทศชาติได้ การจะตรวจสอบว่าหลักสูตรใดเป็นหลักสูตรที่ดี นักการศึกษาได้ให้ทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 10) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความคล่องตัวพอสมควรและสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ เป็นอย่างดี
2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การศึกษามุ่งตามจุดหมายที่กำหนดไว้
3. บุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และมีส่วนร่วมในการรับรู้หลักสูตร
4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง
5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตร ควรตั้งอยู่บนฐานที่เชื่อถือได้
6. ในการพัฒนาหลักสูตร ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่าง ๆ เช่น รากฐานทางปรัชญา จิตวิทยา และสังคม
7. หลักสูตรควรเป็นแนวทาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจ ความถนัด และความสามารถเป็นรายบุคคล
8. หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ควรจะมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน
9. การประเมินผลหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นและต้องทำเป็นระยะ ผลการประเมินจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาหลักสูตร

ส่วน ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 17 - 18) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของบุคคล และความสามารถนำไปใช้ได้ ดังนี้

1. สื่อความหมายชัดเจนและสะดวกในการนำไปใช้ โดยคำนึงถึงผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารหลักสูตร
2. มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. ความยืดหยุ่นในด้านต่าง ๆ เช่น ความสนใจ สภาพโรงเรียน สภาพท้องถิ่น
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากหลักสูตร ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

5. หลักสูตรที่ดีมีความคล่องตัวพอสมควร สามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
 6. หลักสูตรที่ดีควรจะเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการศึกษาค้นคว้าตามจุดหมายที่กำหนดไว้
 7. เป็นหลักสูตรที่บุคคลทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตร
 8. การวางแผนหลักสูตรเป็นระบบเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้
 9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจตัวเอง ตามความถนัด ความสามารถเป็นรายบุคคล
 10. มีการประเมินผลหลักสูตรที่เหมาะสม และต้องมีการประเมินอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องกัน เมื่อประเมินผลหลักสูตรแล้ว ควรนำเอาข้อบกพร่องมาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับกาลสมัยอยู่เสมอ
- สำหรับ แซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (วิชัย ดิสสระ. 2535 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander. 1974 : 44 - 46) ได้ให้ทัศนะถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีไว้ดังนี้
1. เนื้อหาสาระของหลักสูตรครอบคลุมข้อมูลที่ได้มาจากนักเรียน สังคม กระบวนการเรียน และความรู้ที่ควรจะได้รับระหว่างการศึกษหรือไม่อย่างไร
 2. จุดมุ่งหมายของโรงเรียนวางไว้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องหรือไม่
 3. กระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนมีโอกาสก้าวหน้าและมีอิสระที่จะพัฒนาตามความสามารถ ความสนใจ ตามแนวทางของตนเอง
 4. นักเรียนและครูมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับแผนการเรียนต่าง ๆ ในหลักสูตร นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนตามวุฒิภาวะ
 5. จุดหมายที่สำคัญ ๆ มีความสอดคล้องกับโอกาสที่จะเรียนในแต่ละกลุ่ม โอกาสในการเลือกทางการเรียนของนักเรียนต้องมี
 6. แต่ละขอบเขตหรือแต่ละจุดหมายมีความเหมาะสมและคล่องตัวที่จะนำไปใช้
 7. แผนงานเหมาะสมกับศูนย์กลางการศึกษาในโรงเรียน มีแผนการที่สร้างขึ้นจากภายนอกโรงเรียนนำไปใช้ในโรงเรียน

8. ความต้องการที่เป็นแรงผลักดันจากภายนอกได้รับการพิจารณาผ่านกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างสมดุล

9. แผนงานของหลักสูตรมีความกว้างขวาง สอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอน การวัดผล ตลอดทั้งจุดมุ่งหมาย และโอกาสทางการเรียนที่กำหนดไว้

10. กลุ่มที่รับผิดชอบในการวางแผนเป็นตัวแทนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

11. แผนต่าง ๆ เปิดโอกาสให้มีปฏิรยายย้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้อง

12. แผนและส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรมีโอกาสอธิบายชี้แจงจนเป็นที่เข้าใจ

13. มีคณะกรรมการหรือหน่วยวัดและประเมินผล มีบุคคลที่รับผิดชอบในการพิจารณา ปัญหา รวบรวมปัญหา

14. แผนงานนั้น ๆ มีการใช้วัสดุของโรงเรียนและชุมชน อย่างกว้างขวางทั่วถึง

15. แผนงานของหลักสูตรมีโอกาส มีช่องว่างสำหรับยืดหยุ่นได้ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามโอกาสของนักเรียน วิธีการสอน รับฟังความคิดเห็นของครูและนักเรียนเพื่อพัฒนาให้ดีที่สุด

จากทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของหลักสูตรที่ดีนั้น จะต้องเป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของสังคม ประเทศชาติในทุก ๆ ด้าน เป็นหลักสูตรที่ทั้งผู้สร้าง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนา เป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมข้อมูลที่ได้จากนักเรียน สังคม กระบวนการเรียนรู้ และสภาพท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล สามารถช่วยให้เกิดการศึกษาได้ตามจุดมุ่งหมาย สามารถวางแผนได้อย่างต่อเนื่อง และตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้ สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินหลักสูตรที่เหมาะสมและประเมินอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เกิดผลดีต่อไป

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักการ

หลักสูตรศึกษามีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายร่วมกันแต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดมุ่งหมาย

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีพอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างเป็นเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

โครงสร้าง

มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย คำนิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน

สำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ในชั้น ป.5 - 6 โรงเรียนอาจเลือกจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 หรือเลือกจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ทั้งนี้อาจเลือกจัดหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้

เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี แต่ละปีการศึกษาควรมีเวลาไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ ซึ่งกำหนดให้คาบละ 20 นาที ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่ต่ำกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง และสำหรับชั้น ป.5 - 6 ให้เพิ่มเวลาในกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษอีกไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง

แนวดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายข้างต้นจึงกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้มีโอกาสทำเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงหรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์และกระบวนการกลุ่ม
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน ใฝ่เรียน รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้การปฏิบัติจริงของผู้เรียน

การวัดผล การประเมินผล และการติดตาม

การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปี ตามความสามารถของผู้เรียนให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะ หรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

อนึ่งสำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษ จะไม่นำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินผลการเรียน แต่เป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อดูความก้าวหน้าจากการทำกิจกรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 1 - 4)

สาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เหตุผลในการปรับปรุง

ในทศวรรษที่ผ่านมา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชาติบ้านเมืองเราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เริ่มเห็นได้ชัดขึ้นพอที่จะคาดการณ์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยเราในอนาคตอันใกล้ได้ เป็นต้นว่า

1. งานภาคเกษตรกรรมเริ่มคงตัวและมีแนวโน้มจะลดลง ทั้งด้านพื้นที่ดินและแรงงาน พื้นที่ดินไม่อาจจะขยายบุกเบิกได้ไม่ทำลายป่าขยายพื้นที่ทำการเกษตรได้อีกต่อไป พื้นที่เกษตรเองกลับถูกรุกทำลายด้วยการสร้างที่อยู่อาศัยและการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม คนหนุ่มสาวในชนบทที่เป็นแรงงานสำคัญในภาคเกษตรกรรมได้อพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่เมืองเพื่อหางานใหม่เป็นเหตุให้แรงงานทางการเกษตรลดน้อยลง ถ้าจะคงไว้หรือเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าช่วย
2. งานภาคอุตสาหกรรม จะขยายตัวจากอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากการเกษตรเป็นฐานไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานและอุตสาหกรรมหนักต่อเนื่องกันไป
3. การติดต่อกับต่างประเทศในด้านการเมืองการค้าการท่องเที่ยวจะขยายตัวมากขึ้น คนไทยเราจำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากขึ้น
4. สังคมชนบทจะปรับตัวเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท แล้วเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง จากสังคมเมืองจะเป็นสังคมนคร ที่มีความสับสนวุ่นวายในการดำรงชีพ
5. งานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่ปรากฏออกมาในรูปเครื่องมือเครื่องใช้ ได้มีความเจริญก้าวหน้า เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนตามกันแทบไม่ทัน
6. การดำรงชีวิต การอาชีพ และกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเหตุการณ์ในสังคม มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และเต็มไปด้วยการแข่งขัน

คนที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมของตนเอง ครอบครัว และบ้านเมืองได้ จะต้องเป็นคนที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี รู้จักคิด รู้จักปรับตัว รู้จักแก้ปัญหา มีทักษะในการทำงาน รู้จักพัฒนา มีค่านิยมที่ดี และได้รับการพัฒนาให้มีขีดความสามารถสูงสุดในความถนัดตามศักยภาพที่มีอยู่

การศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชน และประชาชน ให้มีคุณภาพที่สามารถจะพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ของตนเอง ครอบครัวและบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมุ่งเน้นพัฒนาให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ รู้จักคิด รู้จักเฝ้าหาความรู้ประสบการณ์ด้วยตนเอง รู้จักปรับตัว รู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนา มีทักษะในการทำงาน มีค่านิยมที่ดีงาม และส่งเสริมความเป็นเลิศในความสามารถความถนัดของแต่ละบุคคลตามศักยภาพที่มีอยู่ หลักสูตรซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา จะต้องมีส่วนช่วยและเอื้ออำนวยให้บังเกิดผลดังกล่าว

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ มีคุณงามความดีอยู่หลายประการ แต่มีลักษณะที่มุ่งหวังจะให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ มากมาย โดยกำหนดจุดหมายของหลักสูตรและเนื้อหาสาระไว้มากและกว้างขวาง เนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เหล่านั้น ส่วนมากล้วนเป็นหลักการทฤษฎีโดยทั่วไปด้วยประสงค์จะให้นักเรียนทั่วทั้งประเทศได้เรียนรู้เหมือนกันในระดับเดียวกันหมด ด้วยลักษณะเช่นนี้จึงเป็นเหตุให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระที่เป็นทฤษฎีเป็นสำคัญ การเรียนของนักเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสอดคล้องกับชีวิต สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่นน้อยมาก อีกทั้งไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดรู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนา มีทักษะในการทำงานและมีค่านิยมที่ดีงาม ผลการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือ นักเรียนต้องท่องจำความรู้ เนื้อหาสาระมากมาย และลืมไปในที่สุด หรือกลายเป็นเนื้อหาสาระที่ล้าสมัย ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ปัจจุบัน นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะความสามารถในการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจและสังคมให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สลับซับซ้อนในสภาพปัจจุบัน อีกทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล ถึงขีดความสามารถสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่ การศึกษาจึงไม่มีความเด่นชัดในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพที่สามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ของตนเอง ชาติบ้านเมือง และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติตามแผนพัฒนาประเทศของรัฐ (พะยอม แก้วกำเนิด. 2533 : 1 - 3)

การจะเกิดผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาเอื้ออำนวยให้เกิดผลดังกล่าว ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้กรมวิชาการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เสียใหม่ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 5) และได้ให้เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ไว้ว่า

1. เพื่อสนองจุดเน้นของการศึกษาตามแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 6 รวม 3 ประการ คือ

1.1 ขยายการศึกษาระดับพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้รู้จักปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.2 จัดการศึกษาให้ทันความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สามารถพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพ

1.3 พัฒนาคุณภาพเด็ก ทั้งด้านความรู้ ทักษะและความรู้สึก

2. สนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม

3. เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

4. ส่งเสริมให้คนมีความรู้และความสามารถทางวิชาการ คือรู้และทำได้

5. เพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ให้สมบูรณ์ เช่น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ฯลฯ

ความมุ่งหวังของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533

1. ให้หลักสูตรเป็นตัวนำในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนางานและมีค่านิยมที่ดี

2. ให้หลักสูตรส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น

3. ให้หลักสูตรส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ ให้สามารถจัดการศึกษาสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น และส่งเสริมความถนัด ความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่

จุดสำคัญในการปรับปรุง

1. ลดและกระชับจุดหมายของหลักสูตรให้ชัดเจนต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ปรับเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ ไม่ให้มีมากเกินไปจนความจำเริญและซ้ำซ้อนกัน
3. การเขียนคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรประถมศึกษา และคำอธิบายรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษา มีสาระสำคัญ 3 ตอน คือ แนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง
4. ปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร ลดวิชาและเนื้อหาสาระในส่วนที่เป็นบังคับ แก่นที่นักเรียนทุกคนต้องเหมือนกันทั่วประเทศลง ให้มีวิชาบังคับเลือกและเลือกเสรีมากขึ้น
5. เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่น คือ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา กรมต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรีได้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง และเกื้อกูลต่อชีวิตจริง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น และส่งเสริมความภาคภูมิใจ ความสามารถ ความต้องการของนักเรียน รวมทั้งความเป็นเลิศทางวิชาการและงานอาชีพ (พจนม แก้วกำเนิด. 2533 : 4 - 5)

แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิตที่ทําประโยชน์ต่อสังคม เพื่อกําหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา

คุณลักษณะของผู้เรียน	เป้าหมายแต่ละระดับการศึกษา	คุณลักษณะ ของพลเมือง
	ประถม : พัฒนาดนและรู้ทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคม	
1. พัฒนาดน	อ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ เข้าใจ ธรรมชาติ	เป็นสมาชิกที่ดีของ มนุษยชาติ
1.1 มีความรู้พื้นฐาน		
1.2 มีสุขภาพกายใจ สมบูรณ์	บำรุงรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน	
1.3 แก้ปัญหาเป็น	วิเคราะห์เหตุผลและเสนอแนวทางใน การแก้ปัญหของตนเองและครอบครัวได้	
1.4 เสียสละ	ไม่เอาเปรียบผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงของสังคม	
1.5 มุ่งพัฒนา	รักการอ่านและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	
2. พัฒนาอาชีพ	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงาน และทำงานเป็น	เป็นสมาชิกที่ดีของ วงการอาชีพ

คุณลักษณะของผู้เรียน	เป้าหมายแต่ละระดับการศึกษา	คุณลักษณะ ของพลเมือง
	ประถม : พัฒนาคณะและรู้ทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคม	
3. พัฒนาสังคม ปฏิบัติ หน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศและ โลก	รู้ เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลง ของสังคมที่บ้าน สามารถปฏิบัติตนตาม บทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชน รอบ ๆ บ้าน	เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม

ที่มา : (พะยอม แก้วกาเนิด. 2533 : 6 - 7)

จากตารางนี้จะเห็นได้ว่า หลักสูตรได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองที่ดีไว้
3 ประการ คือ เป็นสมาชิกที่ดีของมนุษยชาติ เป็นสมาชิกที่ดีของวงการอาชีพ และเป็นสมาชิก
ที่ดีของสังคม และได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ 3 ประการ เช่นกัน คือเป็นหลักสูตรที่
พัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นแนวทางในการจัดทำ
หลักสูตรต่อไป

กระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น

ผลการศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ
อีกประการหนึ่ง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฉบับนี้ เน้นอยู่ 3 ประการ ดังกล่าวแล้วข้างต้น
คือ

1. ให้ครูพัฒนาวิธีการสอนให้นักเรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักพัฒนา รู้จักทำ
และมีค่านิยมที่ดีงาม

2. ให้ครูรู้จักศึกษาให้สอดคล้องกับชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละท้องถิ่น
3. ให้ครูจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และส่งเสริมความสามารถ ความถนัด สู้ขีดความสามารถสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล

เพื่อที่จะดำเนินการให้หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้บังเกิดผลตามจุดมุ่งหวัง ครูจะต้องปรับปรุงวิธีการสอน เรื่องแรกต้องพัฒนาวิธีสอนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนาและมีค่านิยมที่ดี

การปรับปรุงวิธีสอนของครูดังกล่าวนี้ ครูจะต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ

1. สอนให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน ครูจะต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของบทเรียนว่า แต่ละบทเรียนที่จะสอนนั้นต้องการพัฒนานักเรียนในเรื่องใด อย่างไร ทั้งทางด้านความรู้ การปฏิบัติและเจตคติ จากนั้นครูต้องหาวิธีสอนเพื่อให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์
2. ครูต้องคำนึงถึงธรรมชาติของแต่ละวิชาและบทเรียน บางวิชามีธรรมชาติของวิชาเป็นทักษะ บางวิชามีธรรมชาติของวิชาเป็นลักษณะวิชาสังคม บางวิชาเป็นวิชาเสริมสร้าง การสอนต้องให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชานั้น
3. ครูต้องสอนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำ รู้จักพัฒนา และมีค่านิยมที่ดีงาม เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก ความสามารถรู้จักคิด รู้จักทำ เป็นความสามารถที่ครูที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และให้ความสามารถนี้คงอยู่ในตัวนักเรียน เพื่อนำความรู้ความสามารถนี้ไปเผชิญชีวิตในสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (กรมวิชาการ. 2533 ข : 33)

รูปแบบหลักในการสอนทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

เพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการ อันเป็นจุดเน้นของหลักสูตร ครูจะต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ผ่านขั้นตามกระบวนการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ สอดคล้องกับหลักที่ว่า การศึกษาคือการเสริมนิสัย ขั้นตอนหลักมีดังนี้

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์
3. สร้างทางเลือกหลากหลาย

4. ประเมินและเลือกทางเลือกปฏิบัติ
5. กำหนดและลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ
6. ปฏิบัติตามแผนให้มีผลทางบวก
7. ประเมินผลระหว่างการปฏิบัติ
8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ทักษะกระบวนการดังกล่าวนี้ อาศัยหลักของวิธีการเชิงระบบ ในการวางแผนทางหรือขั้นตอนที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานหรือแก้ปัญหา เช่น สมมติว่าเรามีปัญหาสิ่งที่จะต้องทำก่อนเป็นอันดับแรก คือยังไม่แก้ปัญหาให้ทันที เราจะต้องมีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

กระบวนการทั้ง 9 ขั้นตอนนี้ มิใช่นำมาใช้ในทุกคาบของการสอน แต่จะนำใช้ในการสอนตลอดหน่วยหนึ่ง หรือรายวิชาหนึ่ง ครูต้องฝึกให้นักเรียนใช้กระบวนการเหล่านี้ในการปฏิบัติจนทุกขั้นตอนจนกลายเป็นนิสัย (กรมวิชาการ. 2533 : 11)

การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารหลักสูตร

หลังจากหลักสูตรได้รับการพัฒนาแล้ว ขั้นตอนสำคัญต่อไปคือการนำหลักสูตรไปบริหารหรือนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนจะต้องดำเนินการเป็นกระบวนการ นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้

สันต์ ธรรมเบารุง (2527 : 157 - 158) กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการบริหารงานด้านวิชาการ หรือนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี การบริหารหลักสูตรนั้นเป็นระบบของหลักสูตรซึ่งจะต้องบริหารอย่างมีระเบียบ รวมไปถึงกระบวนการเรียนการสอนด้วย ระบบบริหารหลักสูตรนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ด้วยกัน คือ

1. การวางแผนหลักสูตร
2. การเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. การประเมินผลหลักสูตร

ส่วน ชาตยุทธ์ ศรีไสยเพชร (2528 : 200) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่เหมาะสม สำหรับการบริหารหลักสูตร หมายความว่า การที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมกันดำเนินการใช้หลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรร่วมกัน

สำหรับ ธำรง บัวศรี (2532 : 276) กล่าวว่า เมื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนอย่างแพร่หลาย ในเรื่องนี้มีสิ่งที่จะต้องทำอยู่ 4 เรื่อง คือ

1. การวางแผนนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเดิม
2. การเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้
3. การตรวจสอบความพร้อม
4. การบริหารงานการใช้หลักสูตร

อีกท่านหนึ่ง คือ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 141 - 148) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย ครูใหญ่จะต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
2. การจัดเตรียมอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การบริหารวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
6. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
7. การจัดสภาพแวดล้อม
8. การวัดผลและประเมินผลการใช้หลักสูตร

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรไว้ดังนี้

โบแชมป์ (Beachamp. 1975 : 164) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอน

ส่วน จันตรา อวีดา (Chandra Arveda. 1977 : 10) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือการทดลองใช้เนื้อหาวิชา วิธีสอน เทคนิคการประเมินผล การใช้อุปกรณ์การสอน แบบเรียนและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

จากความหมายและขั้นตอนในการบริหารหลักสูตรดังกล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่าการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ขั้นตอนคือ

1. การเตรียมความพร้อมก่อนใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินงานก่อนนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน
2. การจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการเตรียมความพร้อม เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกับนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับนักเรียน
3. การประเมินผลการบริหารหลักสูตร เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอนตามแผนงานที่วางไว้ ว่าได้ผลสัมฤทธิ์ในการจัดกิจกรรม การดำเนินงาน และการเรียนการสอนเพียงใด

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบความคิดของกรมวิชาการ ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการจัดการเรียนการสอน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 34 - 52) และกรอบความคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ด้านการประเมินผลบริหารหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 588) ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อม หมายถึงสภาพการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการดังนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

1.1.1 มีการวางแผนทางในการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างมีขั้นตอน เช่น มอบหมายคณะกรรมการรับผิดชอบ ศึกษาเอกสารหลักสูตร กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการประชาสัมพันธ์ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ จัดทำเอกสาร สื่อ และอุปกรณ์

1.1.2 มีการจัดกิจกรรมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร เช่น ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ จัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียน แจกเอกสารประกอบการชี้แจง แจกเอกสารหลักสูตรแก่ชุมชน ออกเยี่ยมผู้ปกครอง ชี้แจงผ่านคณะกรรมการการศึกษา ประชาสัมพันธ์ โดยส่งเสียงตามสาย

1.2 การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

จัดให้มีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏ

1.3 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

1.3.1 มีการชี้แจงให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้

1.3.2 จัดให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น จัดเตรียมสื่อแนะนำหลักสูตร จัดมุมแนะนำหลักสูตร ให้ความสะดวกในการบริการอย่างมีระบบ กระตุ้นให้เกิดการยืมสื่อและนำหลักสูตรไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.3.3 มีการจัดสรรงานตามความต้องการล่วงหน้าและจัดบุคลากรให้เหมาะสมเพียงพอ เช่น สืบหาความพร้อมของการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรและคุณสมบัติของบุคลากร วิเคราะห์และกำหนดลักษณะงานและมอบหมายงานให้แก่บุคลากร

1.4 การจัดระบบบริหารงาน

1.4.1 มีการจัดแบ่งสายงานชัดเจน เช่น จัดทำแผนภูมิการบริหารงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละงานแต่ละฝ่าย มอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแต่ละงานแต่ละฝ่าย

1.4.2 มีการจัดอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เช่น สืบหาความต้องการของแต่ละงานแต่ละฝ่าย จัดทำแผนปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกให้ฝ่ายปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ

1.5 การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน

1.5.1 มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพ และความต้องการของท้องถิ่น

1.5.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนทั้งด้านความถนัดและความสนใจ

1.6 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

มีการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการ เช่น สืบหาความต้องการใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ วางแผนดำเนินการจัดหา จัดซื้อ จัดทำ

1.7 ความมั่นใจของคณะครู ผู้บริหาร ในสภาพความพร้อมของโรงเรียนต่อการใช้หลักสูตร

มีผลการประเมินความมั่นใจของคณะครู ผู้บริหาร เกี่ยวกับความพร้อมที่จะใช้หลักสูตร

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การควบคุมกำกับ การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินการของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 การจัดและการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดหมายของหลักสูตร

2.1.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตร

2.1.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์ สภาพแวดล้อม และความสามารถของผู้เรียน

2.1.3 เลือกใช้ จัดหาหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพแวดล้อม

2.1.4 มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

2.1.5 มีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา เวลา และความสามารถของผู้เรียน

2.2 การสอนเน้นกระบวนการ โดยสอนเน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 เสนอกรณีหรือสถานการณ์ตัวอย่างให้ผู้เรียนได้เข้าใจและตระหนักในปัญหา และความจำเป็นของเรื่องที่ศึกษา

2.2.2 ชักถามให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์วิจารณ์

2.2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย

2.2.4 ให้ผู้เรียนพิจารณาตัดสินใจเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

2.2.5 ให้ผู้เรียนวางแผนการทำงานของตนเองหรือของกลุ่ม

2.2.6 ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผนด้วยความซื่อสัตย์

2.2.7 ให้ผู้เรียนได้ประเมินการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ

2.2.8 ให้ผู้เรียนปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.2.9 ให้ผู้เรียนประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

2.3 การสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสอนและมีพฤติกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

2.3.1 ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ

2.3.2 ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม

2.3.3 ให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง

2.3.4 ให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง

2.4 การสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

2.4.1 ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยกำหนดเป้าหมายของงาน กำหนดงาน และลำดับขั้นตอนการทำงาน

2.4.2 ให้นำให้ผู้เรียนแบ่งงานตามความสามารถของแต่ละคน โดยความเห็นชอบของกลุ่มเพื่อผลสำเร็จของงาน

2.4.3 ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างรับผิดชอบ

2.4.4 แนะนำให้ผู้เรียนรับฟังการชี้แนะ และการวิจารณ์จากผู้อื่นเพื่อปรับปรุงงาน

2.4.5 ให้ผู้เรียนมีความชื่นชมในผลงานร่วมกัน

2.5 การสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาตัวผู้เรียน มีแนวคำนึงงานดังนี้

2.5.1 ตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนที่จะใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการพิจารณาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการสอนซ่อมเสริมเลือกวิธีการ จัดทำ จัดหาเครื่องมือและสื่อ

2.5.2 คำนึงการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5.3 คำนึงการส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสตรวจสอบหรือแข่งขันความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ

3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร หมายถึงการตรวจสอบความก้าวหน้าตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของการบริหารหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบแนวคิดให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1 การเตรียมการประเมิน

3.1.1 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดำเนินการประเมิน โดยเฉพาะ

3.1.2 มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินอย่างชัดเจน

3.1.3 มีการกำหนดขอบข่ายของการประเมิน วิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่จะประเมิน อย่างครอบคลุมชัดเจน

3.1.4 มีการสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลตามขอบข่ายงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหารหลักสูตรอย่างครบถ้วน

3.1.5 มีการประชาสัมพันธ์ ที่แจ้ง ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วิธีการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน

3.2.2 มีข้อมูลผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครู

ทุกรายกลุ่มวิชา

3.2.3 มีข้อมูลผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และผลการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนทุกกิจกรรม

3.2.4 มีข้อมูลผลการบริหารเอกสารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน

3.2.5 มีข้อมูลผลการดำเนินการสอนซ่อมเสริม

3.2.6 มีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครบทุกรายชั้นรายกลุ่มวิชา

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 มีการนำข้อมูลที่เป็นปรนัย ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ตามความต้องการครบถ้วนทุกข้อมูล

3.3.2 มีการนำข้อมูลที่เป็นอัตนัย มอบหมายให้คณะบุคคลวิเคราะห์หาค่าครบถ้วนทุกข้อมูล

3.3.3 มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายชั้น และรายกลุ่มวิชา ครบถ้วน

3.4 การนำผลการประเมินไปใช้

3.4.1 มีการสรุปผลการบริหารหลักสูตร เมื่อสิ้นปีการศึกษา

3.4.2 มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องและชุมชนทราบ

3.4.3 มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในปีต่อไป

3.4.4 มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการบริหารหลักสูตรในปีต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ชัยรัตน์ พุทธชาติ (2523 : บกคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่มีปัญหาด้านการใช้

หลักสูตรด้านต่าง ๆ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน ด้านการจัดเวลาเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดครูผู้สอน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบปัญหาแต่ละด้านตามตัวแปรพบว่า

1. ครูใหญ่ที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน มีปัญหาด้านการจัด วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาด้านการจัดเวลาเรียนและด้านการจัด การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ครูใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกัน มีปัญหาด้านการจัด การครูเข้าสอน ด้านการจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาปัญหาทั้งหมด 69 ข้อพบว่ามีปัญหา 5 ข้อที่มีปัญหามาก คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ทางการจัดส่ง ให้ไม่ทันต่อความต้องการ ขาดแคลนเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น สำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอน และเครื่องเขียนและแบบเรียนของนักเรียนไม่เพียงพอ

กิตติศักดิ์ เปรมสุข (2524 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริการงาน วิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูต่างกันมีปัญหาด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีปัญหาด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาต่างกัน ศึกษาต่างกัน มีปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่ มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเจตคติต่อหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ต่างกัน มีปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ต่างกัน มีปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชราภรณ์ จิตรโต (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนและของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการวัดและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหา พบว่า ความแตกต่างในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนในเขตชั้นในและชั้นนอก และในกลุ่มผู้บริหารกับครูผู้สอนในเขตชั้นในและชั้นนอก ส่วนการเปรียบเทียบประเด็นอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างตามนัยสำคัญทางสถิติ

วีระ เสาวโกมุท (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารหลักสูตรการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและการส่งเสริมการใช้หลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูต่างกัน มีความแตกต่างในด้านการบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตรผู้บริหาร ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการบริหารและขนาดของโรงเรียนไม่ใช่ตัวแปรที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

พชนี ไปรยานนท์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัด

สมุทรปราการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ก่อนการใช้หลักสูตรผู้บริหารได้จัดประชุมชี้แจงให้คณะครูทราบ พร้อมทั้งจัดเตรียมและจัดทำเอกสารประกอบเกี่ยวกับหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า จัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ไว้บริการแก่ครู และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ได้จัดประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับทราบเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร จากการประชุมชี้แจงและศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่โรงเรียนจัดไว้ให้ แผนการสอนครูผู้สอนเป็นผู้เขียนเอง เมื่อมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการเรียนการสอนก็ขอคำแนะนำปรึกษาจากเพื่อนครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน

สำหรับปัญหาการใช้หลักสูตร ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ามีความเป็นปัญหในระดับน้อย เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่ามีความเป็นปัญหาในระดับกลาง ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการสอน การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การสอนที่เน้นกระบวนการ การสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 ส่วนที่ครูเห็นว่ามีความเป็นปัญหในระดับปานกลาง คือ จำนวนครูมีน้อย นักเรียนแต่ละห้องเรียนมีงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุเพื่อผลิตสื่อไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำสื่อบางประเภท และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

คุณากร กมล (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตราด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรโดยรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนปฏิบัติตามอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนปฏิบัติตามอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูในเขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรทั้ง 3 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรแตกต่างกัน
3. หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน
4. หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยบรรลุผลตามมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 341 คน แยกเป็น

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 151 คน จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน
 - 1.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 22 คน
 - 1.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 124 คน
- 1.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 190 คน จำแนกเป็น
 - 1.2.1 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15 คน
 - 1.2.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 40 คน
 - 1.2.3 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 135 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มโดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสัดส่วนของ เครจิจ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละชั้นโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อสุ่มได้โรงเรียนในแต่ละชั้นแล้วจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มจำนวน 331 คน ซึ่งจำนวนนี้ได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน จำแนกเป็น

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียน จำนวน 5 คน

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง 8 โรงเรียน จำนวน 22 คน

2.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 26 โรงเรียน จำนวน 119 คน

2.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 185 คน จำแนกเป็น

2.2.1 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียน
จำนวน 15 คน

2.2.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดกลาง 8 โรงเรียน
จำนวน 40 คน

2.2.3 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์โรงเรียนขนาดใหญ่ 26
จำนวน 130 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. สืบรายชื่อโรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียน จำนวนหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และจำนวนนักเรียน จากรายงานข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2538 ของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. แบ่งชั้นโรงเรียนออกเป็น 3 ชั้นโดยยึดขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น แล้วให้รหัสโรงเรียนในแต่ละชั้น

3. สุ่มโรงเรียน เมื่อแบ่งโรงเรียนเป็นชั้นแล้วให้รหัสโรงเรียนในแต่ละชั้น แล้วดำเนินการสุ่มโรงเรียนในแต่ละชั้นตามกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาโดยใช้

ตารางสัดส่วนของ เคร็จี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับได้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนที่ได้รับการสุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางแสดงการสุ่มดังนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน		จำนวนผู้บริหาร		จำนวนหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	3	3	5	5	15	15
ขนาดกลาง	8	8	22	22	40	40
ขนาดใหญ่	27	26	124	119	135	130
รวม	38	37	151	146	190	185

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากคู่มือประเมินการให้หลักสูตรด้วยตนเองทางโรงเรียนอาชีวการ การทรงศึกษาธิการ คู่มือครูตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา นามาสร้างเป็นคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบและข้อมูลทั่วไปให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนตาม
ขอบข่ายการบริหารงาน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความ ด้านการจัดการเรียนการสอน
และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดมาตรฐาน
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย การสร้างเครื่องมือประเภทแบบสอบถามวัดทัศนคติจากตำรา
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร และผลงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามทัศนคติอื่น ๆ
2. ศึกษา คู่มือประเมินการใช้หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา คู่มือ
การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา และตำราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมการบริหารหลักสูตร
ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ด้าน โดยอาศัยแบบสอบถามของ คุณากร กมล (2535 :
ภาคผนวก) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยรายการปฏิบัติในการบริหาร
หลักสูตร จำนวน 48 ข้อ โดยแยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 17 ข้อ
 - 3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 15 ข้อ
 - 3.3 ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำนวน 16 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากประธานกรรมการ กรรมการ
ผู้ควบคุมทำการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข ซึ่งได้รับการแนะนำให้แก้ไข รายการปฏิบัติ
เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาให้ตรงกับเนื้อหาที่จะศึกษาทั้ง 3 ด้าน
แก้ไขการใช้ภาษาให้สามารถสื่อความหมาย และเข้าใจง่ายขึ้น เป็นผลให้ได้แบบสอบถามที่มี
ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

5. ค่าเนิการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับสุมให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
6. นำผลการทดลองใช้เครื่องมือไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α -Coefficient)

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาความเที่ยงตรง (Validity)

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริณยานันท์และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารหลักสูตร จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา รูปแบบ การให้ภาษาให้ถูกต้องเพื่อหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability)

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 80 คน

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าจํานนทั้งหมดไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) (ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 172 ; อ้างอิงมาจาก Cronbach, n.d.) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.9815 ซึ่งนับว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูงอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ

แบบสอบถามบรรจุใส่ซองพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และหนังสือขอความร่วมมือส่วนตัวกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน ส่งผ่านผู้รับเอกสารทางราชการของโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งตั้งอยู่บนสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งและส่งด้วยตนเองส่วนหนึ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 331 ฉบับ จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 146 ฉบับ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 185 ฉบับ และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 324 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.89

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามและผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ พบว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนสมบูรณ์ทั้ง 324 ฉบับ จึงนำแบบสอบถามไปดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบ่งแยกแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่ม ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 141 ฉบับ กลุ่มหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 183 ฉบับ แล้วตรวจให้คะแนนตอนที่ 2 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert)

มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

2. นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบสอบถามมาหาค่าสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า t (t-distribution) และค่า F (F-distribution)

3. กำหนดค่าเฉลี่ยในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ ตามหลักเกณฑ์การวัดค่าความเกิดขึ้นของประเพณี จำปาไทย (2530 : 29 - 30) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม และใช้สถิติ ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในภาษาแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F-distribution)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามขนาดของโรงเรียน โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น

2.1 วิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียม
ความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร
ในแต่ละด้าน รวมทุกด้าน และเป็นรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.)

2.2 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ในแต่ละด้านและ
รวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติ t-test และตามขนาด
โรงเรียน โดยใช้สถิติ ANOVA วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความ
แตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำแนกเป็น

3.1 วิเคราะห์ทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา
ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหาร
หลักสูตรในแต่ละด้านรวมทุกด้าน และเป็นรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 เปรียบเทียบทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ในแต่ละ
ด้าน และรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้สถิติ t-test และตาม
ขนาดโรงเรียนโดยใช้สถิติ ANOVA วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร
โรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับคืน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	แบบสอบถามที่ส่งไป			ร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน			
	ผู้บริหาร โรงเรียน	หัวหน้ากลุ่ม ประสบการณ์	รวม	ผู้บริหาร โรงเรียน	หัวหน้ากลุ่ม ประสบการณ์	รวม	คิดเป็น ร้อยละ
ขนาดเล็ก	5	15	20	5	15	20	100
ขนาดกลาง	22	40	62	22	40	62	100
ขนาดใหญ่	119	130	249	114	128	242	97.19
รวม	146	185	331	141	183	324	97.89

จากตาราง 2 แสดงว่า จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับคืนร้อยละ 97.19 เมื่อรวมทุกขนาดได้แบบสอบถามคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 97.89

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรในแต่ละด้าน รวมทุกด้าน และเป็นรายข้อ ดังแสดงในตาราง 3 - 6

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ด้าน

การเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหาร
หลักสูตร ในแต่ละด้านรวมทุกด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และตามขนาดของ
โรงเรียน ดังแสดงในตาราง 7 - 11

ตาราง 3 การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ระดับปฏิบัติ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.96	0.53	ระดับมาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.23	0.56	ระดับมาก
3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	3.96	0.56	ระดับมาก
รวมเฉลี่ย	4.04	0.51	ระดับมาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านและ
รายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียน
การสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับมากเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการ
ประเมินผลการบริหารหลักสูตร ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

ตาราง 4 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมความพร้อม

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการเตรียมความพร้อม</u>		
1	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ของโรงเรียน	4.04	0.75
2	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับ หลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่น	3.30	1.01
3	มอบหมายคณะกรรมการจัดทำเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.63	0.96
4	เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ชุมชนผ่านสื่อ เช่น จุลสาร แผ่นพับ จดหมาย	3.45	0.95
5	ประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	3.62	0.95
6	ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารหลักสูตร เช่น กรมวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน	3.77	0.80
7	ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อ การใช้หลักสูตร	4.21	0.71
8	สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา เกี่ยวกับ การใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร	4.69	0.49

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
9	จัดให้มีมุมแนะนำหลักสูตรเกี่ยวกับ การใช้หลักสูตร การเขียนแผนการสอน หรือที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร	3.77	0.86
10	ประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร แก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง	4.17	0.76
11	จัดครูเข้าสอนโดยยึดคุณวุฒิและประสบการณ์	4.31	0.69
12	จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำ	4.46	0.68
13	ดำเนินการสำรวจความถนัดและความสนใจของนักเรียน	3.56	0.85
14	สำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	4.09	0.79
15	วางแผนดำเนินการจัดทำ จัดหา จัดซื้อ เกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์	4.32	0.68
16	จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเอกสารหลักสูตร ไว้บริการแก่ครู อย่างเพียงพอ	4.24	0.72
17	ประเมินความมั่นใจของคณะครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับ ความพร้อมที่จะใช้หลักสูตร	3.65	0.87
	รวมเฉลี่ย	3.96	0.53

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติในระดับมากจำนวน 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร (ข้อ 8) จัดทำแผนปฏิบัติการให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำ (ข้อ 12) วางแผนดำเนินการจัดทำ จัดทำ จัดซื้อเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ (ข้อ 15) และที่มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ สืบรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่น (ข้อ 2) และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ชุมชนผ่านสื่อ เช่น จุลสาร แผ่นพับ จดหมาย (ข้อ 4)

ตาราง 5 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>		
1	ดำเนินการให้ครูศึกษาสภาพของนักเรียนโดยการสังเกตและดูหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้และระเบียบสะสมของนักเรียน	4.26	0.75
2	ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.52	0.63
3	ส่งเสริมให้ครูศึกษาเทคนิคกระบวนการ วิธีสอน เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตร	4.38	0.69
4	ส่งเสริมให้ครูจัดทำ จัดหาสื่อการสอนและเลือกใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามเนื้อหาของหลักสูตร	4.33	0.70
5	ส่งเสริมให้ครูปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	3.91	0.98
6	สนับสนุนให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาตามหลักสูตร	4.16	0.79
7	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ	4.42	0.59

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
8	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนค้นพบปัญหาและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	4.35	0.77
9	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.43	0.61
10	ขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการในชุมชน	3.81	0.85
11	จัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการประกวดหรือแสดงผลงานของนักเรียน	4.26	0.74
12	ผลิตเอกสารทางวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของครู	3.78	0.79
13	จัดนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครู	4.19	0.76
14	สอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.21	0.75
15	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนหลังเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน	4.30	0.77
	รวมเฉลี่ย	4.23	0.56

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ข้อ 2) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ข้อ 9) และส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ (ข้อ 7) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการในชุมชน (ข้อ 10)

ตาราง 6 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร</u>		
1	กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	4.16	0.84
2	ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วิธีการประเมินผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.09	0.80
3	จัดเก็บข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมและการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน	4.10	0.70
4	สำรวจความต้องการ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน	3.64	0.80
5	ดำเนินการให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา	4.52	0.68
6	จัดทำสถิติและผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกโรงเรียน	4.07	0.76
7	สรุปผลการให้บริการเอกสารหลักสูตร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์	3.80	0.79
8	จัดกระทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาทุกภาคเรียน	4.69	0.65
9	มีข้อมูลการซ่อมเสริมทั้งก่อนและหลังการสอนซ่อมเสริม	4.02	0.76
10	นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปวิเคราะห์อย่างครบถ้วน	3.50	0.95
11	มอบหมายให้คณะบุคคลแปลผลข้อมูลเป็นอัตรา	3.32	0.92

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติ	ผู้บริหาร N = 141	
		$\bar{X}$	S.D.
12	มีการอภิปรายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นรายชั้น รายกลุ่มวิชา	4.04	0.83
13	สรุปผลการบริหารหลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา	3.96	0.83
14	เผยแพร่สรุปผลการบริหารหลักสูตรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้รับทราบ	3.56	0.86
15	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปพัฒนาหลักสูตร ในปีการศึกษาต่อไป	3.88	0.81
16	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปวางแผนการจัด การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป	4.07	0.78
	รวมเฉลี่ย	3.96	0.56

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 15 ข้อ ปฏิบัติในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ จัดกระทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาทุกภาคเรียน (ข้อ 8) ค่าเนิการให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา (ข้อ 5) กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการประเมินผลการบริหารหลักสูตร (ข้อ 1)

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ผู้บริหารมีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติในระดับปานกลางคือ มอบหมายให้บุคลากรแปลผลข้อมูลเป็นอัตนัย (ข้อ 11)

ตาราง 7 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

รายการปฏิบัติ	น้อยกว่า 10 ปี			10 ปี และมากกว่า			t
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	62	3.8264	0.542	79	4.0625	0.493	-2.67*
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	62	4.1312	0.557	79	4.3013	0.548	-1.81
3. ด้านการประเมินผล การบริหารหลักสูตร	62	3.8407	0.515	79	4.0593	0.581	-2.36*
รวมเฉลี่ย	62	3.9264	0.491	79	4.1361	0.500	-2.50*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติ โดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประสบการณ์พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมากรองลงไปตามลำดับ

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมากรองลงไปตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทักษะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทักษะต่อการบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการจัดการเรียนการสอนมีทักษะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การปฏิบัติ	ขนาดเล็ก N = 5		ขนาดกลาง N = 22		ขนาดใหญ่ N = 114	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	4.0471	0.2982	3.7674	0.4000	3.9917	0.5496
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.3200	0.3246	3.8848	0.4913	4.2883	0.5551
3. ด้านการประเมินผลการบริหาร หลักสูตร	4.0625	0.4026	3.7585	0.4784	3.9984	0.5768
รวม	4.1375	0.3177	3.8011	0.4113	4.0866	0.5174

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติโดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขนาดโรงเรียนพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อมปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทัศนะว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

ตาราง 9 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การปฏิบัติ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.9688	0.4844	1.7660
	ภายในกลุ่ม	138	37.8530	0.2743	
	รวม	140	38.8218	0.2921	
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.0471	1.5236	5.2156*
	ภายในกลุ่ม	138	40.3118	0.2921	
	รวม	140	43.3589	-	
3. ด้านการประเมินผลการบริหาร หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.9688	0.4844	1.7819
	ภายในกลุ่ม	138	43.0528	0.3120	
	รวม	140	44.1646	-	

ตาราง 9 (ต่อ)

การปฏิบัติ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.0471	1.5236	5.2156*
	ภายในกลุ่ม	138	40.3118	0.2921	
	รวม	140	43.3589	-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนและโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัด
การเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดเล็ก
		3.8848	4.2883	4.3200
โรงเรียนขนาดกลาง	3.8848	-	0.4035*	0.4352
โรงเรียนขนาดใหญ่	4.2883		-	0.0317
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.3200			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใน
โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถม
ศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัด
การเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนใน
โรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง และผู้บริหารโรงเรียนใน
โรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่ละคู่ต่างมีทัศนะต่อการบริหาร
หลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม
ทุกด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	X	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดเล็ก
		3.8011	4.0866	4.1375
โรงเรียนขนาดกลาง	3.8011	-	0.2855*	0.3364
โรงเรียนขนาดใหญ่	4.0866		-	0.0509
โรงเรียนขนาดเล็ก	4.1375			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใน
โรงเรียนขนาดกลางกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตร
ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดย
รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง และผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่ละคู่ต่างมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตร
โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครต่อการบริหารหลักสูตร
ประถมศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล
การบริหารหลักสูตร ในแต่ละด้าน รวมทุกด้าน และเป็นรายข้อ ดังแสดงในตาราง 12 - 15

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบทัศนะของหัวหน้ากลุ่ม
 ประสพการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครต่อ
 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ในแต่ละด้าน รวมทั้งด้าน จาแนกตามประสพการณ์ในการทำ
 งานและตามขนาดของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 16 - 18

ตาราง 12 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสพการณ์ใน
 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสพการณ์		ระดับปฏิบัติ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.67	0.67	ระดับมาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.04	0.63	ระดับมาก
3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	3.80	0.70	ระดับมาก
รวมเฉลี่ย	3.83	0.63	ระดับมาก

จากตาราง 12 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสพการณ์มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตร
 ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
 โดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน
 การจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการประเมินผล
 การบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไป
 ตามลำดับ

ตาราง 13 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียม
ความพร้อม

ข้อ	การปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการเตรียมความพร้อม</u>		
1	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ของโรงเรียน	3.85	0.87
2	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับ หลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่น	3.26	0.99
3	มอบหมายคณะทำงานจัดทำเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร	3.52	1.02
4	เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ชุมชนผ่านสื่อ เช่น จุลสาร แผ่นพับ จดหมาย	3.04	0.98
5	ประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	3.21	1.12
6	ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารหลักสูตร เช่น กรมวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน	3.61	0.98
7	ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อ การใช้หลักสูตร	3.77	0.88
8	สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา เกี่ยวกับ การใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร	4.39	0.78

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
9	จัดให้มีคณะกรรมการหลักสูตรเกี่ยวกับ การให้หลักสูตร การเขียนแผนการสอน หรือที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร	3.49	0.94
10	ประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร แก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง	3.86	0.94
11	จัดครูเข้าสอนโดยยึดคุณวุฒิและประสบการณ์	3.80	0.91
12	จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำ	4.15	0.85
13	ดำเนินการสำรวจความถนัดและความสนใจของนักเรียน	3.32	0.93
14	สำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลักสูตร	3.81	0.85
15	วางแผนดำเนินการจัดทำ จัดหา จัดซื้อ เกี่ยวกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์	4.01	0.87
16	จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเอกสารหลักสูตรไว้บริการแก่ครู อย่างเพียงพอ	3.82	0.90
17	ประเมินความสนใจของคณะครูและผู้บริหารเกี่ยวกับ ความพร้อมที่จะใช้หลักสูตร	3.51	0.92
	รวมเฉลี่ย	3.67	0.37

จากตาราง 13 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีทักษะต่อการบริหารหลักสูตร
 ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้าน
 การเตรียมความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปฏิบัติอยู่ใน
 ระดับมาก 12 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึก
 อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและ
 การประเมินผลตามหลักสูตร (ข้อ 8) จัดทำแผนปฏิบัติการโดยให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกัน
 จัดทำ (ข้อ 12) และวางแผนดำเนินการจัดทำ จัดทำ จัดซื้อเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ (ข้อ 15)
 ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร
 แก่ชุมชนผ่านสื่อ เช่น จุลสาร แผ่นพับ จดหมาย (ข้อ 4)

ตาราง 14 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัด
การเรียนการสอน

ข้อ	การปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>		
1	ดำเนินการให้ครูศึกษาสภาพของนักเรียนโดยการสังเกตและดูหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้และระเบียบสะสมของนักเรียน	4.05	0.86
2	ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.45	0.67
3	ส่งเสริมให้ครูศึกษาเทคนิคกระบวนการ วิธีสอน เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตร	4.22	0.78
4	ส่งเสริมให้ครูจัดทำ จัดหาสื่อการสอนและเลือกใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามเนื้อหาของหลักสูตร	4.14	0.80
5	ส่งเสริมให้ครูปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	3.82	0.80
6	สนับสนุนให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาตามหลักสูตร	4.01	0.85
7	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ	4.21	0.79

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
8	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนค้นพบปัญหาและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	4.16	0.87
9	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.31	0.73
10	ขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการในชุมชน	3.51	0.88
11	จัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการประกวดหรือแสดงผลงานของนักเรียน	4.14	0.83
12	ผลิตเอกสารทางวิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของครู	3.66	0.89
13	จัดนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้การสอนของครู	3.81	0.88
14	สอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.01	0.86
15	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนหลังเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้การสอน	4.09	0.77
	รวมเฉลี่ย	4.04	0.63

จากตาราง 14 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตร
 ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
 ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปฏิบัติ
 อยู่ในระดับมากที่สุด 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผน
 การสอนโดยยึดจุดประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ข้อ 2) ส่งเสริมให้ครู
 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 (ข้อ 9) และส่งเสริมให้ครูศึกษาเทคนิคกระบวนการ วิธีสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนให้
 สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตร (ข้อ 3) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ
 ขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการในชุมชน (ข้อ 10)

ตาราง 15 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผล
การบริหารหลักสูตร

ข้อ	รายการปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
	<u>ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร</u>		
1	กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	3.93	0.94
2	ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วิธีการประเมินผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.90	0.93
3	จัดเก็บข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมและการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน	3.94	0.77
4	สำรวจความต้องการ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน	3.51	0.93
5	ดำเนินการให้ครูรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา	4.35	0.82
6	จัดทำสถิติและผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกโรงเรียน	3.86	0.93
7	สรุปผลการให้บริการเอกสารหลักสูตร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์	3.57	0.90
8	จัดกระทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาทุกภาคเรียน	4.50	0.69
9	มีข้อมูลการซ่อมเสริมทั้งก่อนและหลังการสอนซ่อมเสริม	3.78	0.89
10	นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปวิเคราะห์อย่างครบถ้วน	3.41	0.93
11	มอบหมายให้คณะบุคคลแปลผลข้อมูลเป็นอัตรา	3.26	1.01

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติ	หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ N = 183	
		$\bar{X}$	S.D.
12	มีการอภิปรายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นรายชั้น รายกลุ่มวิชา	3.87	0.99
13	สรุปผลการบริหารหลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา	3.42	0.93
14	เผยแพร่สรุปผลการบริหารหลักสูตรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้รับทราบ	3.42	0.93
15	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปพัฒนาหลักสูตร ในปีการศึกษาต่อไป	3.75	0.92
16	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปวางแผนการจัด การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป	3.84	0.93
	รวมเฉลี่ย	3.80	0.70

จากตาราง 15 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตร
ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 13 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ จัดกระทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนทุกรายวิชาทุกภาคเรียน (ข้อ 8) ค่าเนิการให้ครูรายงานผลการจัดการเรียน
การสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา (ข้อ 5) และจัดเก็บข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมและการจัด
การเรียนการสอนครบถ้วน (ข้อ 3) ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
คือ มอบหมายให้คณะบุคคลแปลผลข้อมูลที่เป็นอัตนัย (ข้อ 11)

ตาราง 16 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ใน
การทำงาน

การปฏิบัติ	น้อยกว่า 10 ปี			10 ปี และมากกว่า			t
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	77	3.7074	0.590	106	3.6454	0.718	0.64
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	77	4.0944	0.527	106	3.9994	0.694	1.05
3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	77	3.8239	0.656	106	3.7848	0.738	0.38
รวมเฉลี่ย	77	3.8672	0.548	106	3.8025	0.648	0.71

จากตาราง 16 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่ามีทัศนะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประสบการณ์ในการทำงานพบว่า

หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมากเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรและด้านการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทักษะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปีกับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่าพบว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีในการทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทักษะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การปฏิบัติ	ขนาดเล็ก N = 15		ขนาดกลาง N = 40		ขนาดใหญ่ N = 128	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.6588	0.5739	3.6294	0.5330	3.6861	0.7151
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.9200	0.6147	3.9433	0.4877	4.0833	0.6680
3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	3.7958	0.6824	3.7047	0.5436	3.8320	0.7501
รวมเฉลี่ย	3.7861	0.5981	3.7526	0.4777	4.8589	0.6750

จากตาราง 17 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขนาดของโรงเรียนพบว่า

หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะสอดคล้องกันว่าโรงเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

ตาราง 18 การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรตามทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การปฏิบัติ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการเตรียมความพร้อม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1006	0.0503	0.1122
	ภายในกลุ่ม	180	80.7383	0.4485	
	รวม	182	80.8389	-	
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.8301	0.4150	1.0487
	ภายในกลุ่ม	180	71.2333	0.3957	
	รวม	182	72.0634	-	

ตาราง 18 (ต่อ)

รายการปฏิบัติ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
3. ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4947	0.2473	1.7819
	ภายในกลุ่ม	138	89.4938	0.4972	
	รวม	182	89.9885	-	
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.3753	0.1876	0.4706
	ภายในกลุ่ม	180	71.7681	0.3987	
	รวม	182	72.1434	-	

จากตาราง 18 แสดงว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา โดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปวิธีการศึกษาค้นคว้า และผลการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล การบริหารหลักสูตร

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มกลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2538 จำนวนทั้งสิ้น 331 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 185 คน

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยคู่มือประเมินการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ และหลักการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทาง แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ใช้วัดทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 17 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 15 ข้อ ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำนวน 16 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 48 ข้อ

ทั้งนี้ได้หาความเที่ยงตรง โดยให้ประธานกรรมการที่ปรึกษา กรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบรูปแบบ เนื้อหา และภาษาให้ถูกต้อง นำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9815

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร 37 โรงเรียน จำนวน 331 ฉบับ และสามารถเก็บรวบรวมคืนมาได้ จำนวน 324 ฉบับ เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า มีข้อมูลสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.89 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เสร็จแล้วจึงนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติร้อยละ
2. วิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน แยกเป็น

2.1 วิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้สถิติ t -test และตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้สถิติ ANOVA

3. วิเคราะห์ทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ แยกเป็น

3.1 วิเคราะห์ทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 เปรียบเทียบทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้สถิติ t -test และตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้สถิติ ANOVA

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

กรุงเทพมหานคร มีทัศนะว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร บริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีทัศนะว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเป็นอันดับแรกด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเป็นอันดับแรก ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมากเป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

กรุงเทพมหานครในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเรียงตามลำดับ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดกลางมีทัศนะว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการ

การจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเรียงตามลำดับ

1.4 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน ด้านการ เตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

1.5 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และด้านการจัด การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความ พร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับ ขนาดใหญ่ มีทัศนะว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีทัศนะว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผล การบริหารหลักสูตรมีทัศนะว่า โรงเรียนบริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์

2.1 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีทัศนะว่าโรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียม ความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเรียงตามลำดับ

2.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เรียงตามลำดับ

2.3 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เรียงตามลำดับ

2.4 เปรียบเทียบทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี และมากกว่า พบว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 เปรียบเทียบทัศนะของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ระหว่างหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ขนาดกลางกับขนาดใหญ่ พบว่า ทุกคู่ที่ทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้พบประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้านว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ เสาวโกมุท (2533 : บทคัดย่อ) เรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการกิจในการนำหลักสูตร ไปใช้อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และผลการวิจัยของ คุณากร กมล (2535 : บทคัดย่อ) เรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตราด ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากเช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น 2 กระบวนการ คือ กระบวนการ พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน โดยการให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการฝึกอบรมภาค ทฤษฎีโดยใช้แบบเรียนสำเร็จรูป 20 เล่ม สื่อวีดิทัศน์ กระบวนการกลุ่ม และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ระยะที่ 2 เป็นภาคปฏิบัติโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนไปปฏิบัติในโรงเรียนของตนเอง 1 ปี การศึกษา และระยะที่ 3 เป็นการประเมินผลโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมิน และจัดทำแบบประเมิน มอบให้สำนักงานการศึกษาจังหวัด และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แต่งตั้งกรรมการออกทำการ ประเมิน และกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์การสรรหาผู้บริหารสถาน ศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 ที่กำหนดให้ผู้ที่ จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของ ก.ค. แล้วจะ ต้องผ่านการสรรหาโดยการสอบข้อเขียน และประเมินผลงานประสบการณ์เดิม ประกาศผลผู้ที่ ผ่านการประเมิน ส่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาขั้นสูง ซึ่งสถาบันพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม และประเมินผล ผู้ที่ผ่านการประเมินทั้ง 2 ขั้นตอน จึงจะได้รับการแต่งตั้งหรือเลื่อน และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนแล้วแต่กรณี (สนอง เครือมาก. 2538 : 1121 - 1122)

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันทุกคนได้ผ่านกระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารหรือกระบวนการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารส่วนหนึ่งได้ผ่านการอบรมทั้ง 2 กระบวนการ ส่วนหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกัน คือ ทุกคนได้รับการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา พ.ศ. 2528 ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : คำนำ) โดยการเข้ารับการฝึกอบรมภาคทฤษฎีโดยใช้แบบเรียนสำเร็จรูป 20 เล่ม สื่อวีดิทัศน์ กระบวนการกลุ่ม และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักกลับไปปฏิบัติการเรียนรู้การสอนในโรงเรียน แล้วกลับมาเข้ารับการอบรมเพื่อทบทวน เสนอผลงาน อภิปรายผล และประเมินผลรวม นอกจากนี้ระหว่างปีการศึกษา 2534 - 2538 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครร่วมกับสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และสถาบันราชภัฏสวนดุสิต จัดอบรมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การเขียนแผนการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นอย่างดี ทำให้โรงเรียนสามารถบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ส่วนผลการวิจัยในแต่ละด้านพบประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่ม

ประสบการณ์ มีทัศนะเหมือนกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณากร กมล (2535 : 103) เรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ที่พบว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า

ด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพปัจจุบันปัจจัยในการบริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน มีความพร้อมมากน้อยต่างกัน เช่น ด้านงบประมาณสนับสนุน หรือในด้านงบประมาณจะเป็นไปตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็กจะมีความพร้อมน้อยที่สุด ด้านจำนวนบุคลากร โรงเรียนขนาดเล็กจะมีจำนวนน้อย แต่งานที่จะต้องดำเนินการในด้านการเตรียมความพร้อมจะเหมือนกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ และการเตรียมความพร้อมบางกิจกรรมจะต้องดำเนินการด้วยตนเอง ไม่สามารถใช้ระบบกลุ่มโรงเรียนเข้ามาช่วยเหลือได้ จากการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณา ด้านการเตรียมความพร้อมเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในเรื่องสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผลตามหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากจากผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ต่างตระหนักดีว่า การฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลที่ดีจะสามารถนำหลักสูตร ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ ดังที่ เชกซ์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Soylor Alexander and Lewis. 1981 : 100 - 102) ได้ศึกษาไว้ว่า ประสิทธิภาพของครูในการนำหลักสูตรไปใช้ ปริมาณของหลักสูตร ที่ถูกนำไปใช้ในห้องเรียนจะบังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมครูประจำการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรครบทุกคน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขอบข่ายงานในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 งาน ประกอบด้วย งานหลัก คือ งานวิชาการ งานสนับสนุนงานหลัก คือ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหารหลัก คือ งานวิชาการมากที่สุดประมาณร้อยละ 35 ของเวลาในการบริหารงานทั้งหมด จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้โรงเรียนสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลตามหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

มีข้อสังเกต คือ จากผลการวิจัยครั้งนี้โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างต่ำในเรื่อง การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรของชุมชน ในท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณากร กมล (2535 : 53) เรื่อง การใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ที่พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สภาพการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนในอดีตที่ผ่านมา โรงเรียนบริหาร หลักสูตรตามระบบ และวิธีการของทางราชการ ซึ่งชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วม แม้ ปัจจุบันกระบวนการบริหาร และการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ต้นสังกัดมีนโยบาย ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติจริงชุมชนก็ยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการบริหารประกอบกับสภาพปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ไม่สามารถกำหนดเขตบริการได้เหมือนโรงเรียน ประถมศึกษาในต่างจังหวัด ทำให้นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากชุมชน โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนมาสมัครเข้าเรียนเกินจำนวนที่ต้องการต้อง ต้องสอบแข่งขัน คัดเลือก ทำให้ได้นักเรียนกระจาย ทั้งอยู่ในชุมชนรอบโรงเรียน และชุมชนห่างไกลออกไป

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่ม

ประสพการณ์ มีทัศนะว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก และมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ เสาวโกมุท (2533 : บทคัดย่อ) เรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียน การสอน อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธนี ไบรียานนท์ (2534 : 85) เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูมี ความคิดเห็นตรงกันว่า มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ คุณากร กมล (2535 : 110) เรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตราด ที่พบว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรด้านการจัดการเรียน การสอนอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่ม ประสพการณ์ทุกคนผ่านการอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนมาแล้วดังกล่าวในข้อ 1 ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาใน

โรงเรียนประถมศึกษา และดำเนินการเร่งรัดมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 โดยกำหนดมาตรการในการบริหารโรงเรียน มาตรการในการกำกับนิเทศ และมาตรการในการประเมินคุณภาพนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนปฏิบัติ ภายใต้การกำกับของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการจัดลำดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้นของแต่ละโรงเรียนทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัด โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการจัดลำดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของจังหวัดต่าง ๆ ประกาศลำดับเผยแพร่ไปทั่วประเทศ ทำให้แต่ละโรงเรียน แต่ละจังหวัด เร่งรัดด้านการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเอง ได้มีการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพตามนโยบาย โดยการกำกับนิเทศ ประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนต่อเนื่องกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน มีการส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ติดตามกำกับ และนิเทศการจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบายให้มีการประกวดโรงเรียน จัดกิจกรรมดีเด่น สรรหานักเรียนดีเด่นทุกกลุ่มประสบการณ์ทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัด จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร บริหารหลักสูตรด้านการจัดการสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

จากผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีทัศนะตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์ และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณากร กมล (2535 : 111) เรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ที่พบว่า โรงเรียนปฏิบัติในเรื่องการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์ และแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ระดับมากค่อนข้างสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้น ครูผู้สอนได้รับการอบรมเรื่อง การใช้หลักสูตร ซึ่งกรมวิชาการ (2533 : 3 - 4) ได้กำหนดหลักการไว้ว่า ครูจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ผลตามเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดผลสูงสุดแก่นักเรียนได้นั้น ครูจะต้องเตรียมการสอน วางแผนการสอน จัดทำแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ และแนวการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนตามหลักสูตร เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เน้นกระบวนการกลุ่ม และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้อนุมัติเกณฑ์การทบทวนการวิชาการ เพื่อขอปรับ และเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 2 ระดับ 7 ตามกฎ ก.ค. ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2535) ให้ข้าราชการครูใช้แผนการสอนเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้ ทำให้โรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเขียนแผนการสอนให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ นำไปใช้ประเมินผลการใช้เก็บข้อมูล เพื่อทบทวนทางวิชาการดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติของโรงเรียนในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการในชุมชน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ดี และเหมาะสม เช่น มีวีซีดี ดีวีดี เทปคราสี และอื่น ๆ เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และจัดกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบกับแหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการในชุมชนในหลายโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และเนื้อหาในหลักสูตร โรงเรียนจะขอความร่วมมือเฉพาะเรื่องที่จำเป็น เช่น การแนะแนวอาชีพ การให้ความรู้แก่ครูผู้สอน จึงทำให้โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ต่ำกว่าการปฏิบัติอื่น ๆ

1.3 ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่างได้รับการพัฒนาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวนมาแล้วในข้อ 1 ส่วนหนึ่ง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายให้โรงเรียนใช้แผนปฏิบัติการในการบริหารโรงเรียน และกำหนดให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำแผนปฏิบัติการ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ในการทำแผนปฏิบัติการหน่วยงานทุกระดับจะต้องยึดหลักการบริหารงาน 4 ชั้น คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ดำเนินงานตามแผน และประเมินผล ดังนั้นเมื่อโรงเรียนจะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จึงต้องดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้าน รวมทั้งประเมินผลการบริหารหลักสูตรด้วย นอกจากนี้ในหลักสูตรการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจัด

โดยสถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษานั้นได้กำหนดเนื้อหาการกำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารงานไว้เป็นเนื้อหาสำคัญเนื้อหาหนึ่ง จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้โรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปฏิบัติด้านการบริหารหลักสูตรอยู่ใน เกณฑ์ระดับมาก

จากการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติในเกณฑ์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดในเรื่องการจัดกระทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชา ทุกภาคเรียนสอดคล้องกับผล การวิจัยของ พัทธี ไบรยานท์ (2535 : 92) เรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัด สมุทรปราการ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูมีปัญหาด้านวิธีวัดผล และการวิเคราะห์ผล การเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นงานปกติที่ต้องดำเนินการหลังการจัดการเรียนการสอน และหลังการประเมินผล ปลายภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษาเพื่อตัดสินผลการเรียน และนำไปเป็นข้อมูลในการจัด การเรียนการสอนครั้งต่อไป ตลอดจนนำไปแก้ปัญหามาจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน ที่ไม่ผ่านการประเมิน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังได้กำหนด เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ทุกระดับชั้น เพื่อให้สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เร่งรัดโรงเรียนให้จัดการเรียนการสอนให้ได้ผลสัมฤทธิ์อย่างน้อย ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นทุกโรงเรียนจะต้องรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไป ยังต้นสังกัดทุกภาคเรียน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้โรงเรียนปฏิบัติในเรื่องจัดการกระทำข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาทุกภาคเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มี ทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมอบหมายให้คณะบุคคลแปลผลข้อมูลที่เป็นอัตนัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่โรงเรียนเก็บรวบรวมกัน ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เป็นปรนัย ข้อมูลที่เป็นอัตนัยมีน้อย และเป็น ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่เข้าใจได้โดยไม่ต้องให้คณะบุคคลแปลผล

2. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มี

ทิศะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติศักดิ์ เปรมสุข (2524 : บทคัดย่อ) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหารโรงเรียนต่างก็มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษานั้นนอกจากจะมีความรู้ในเรื่องการบริหารงาน รับผิดชอบงานที่ต้องบริหารอย่างถูกต้องชัดเจน และมีความคิดรวบยอดในการบริหารงานแล้ว จะต้องมีความเชี่ยวชาญในการบริหารงานด้วย สำหรับความเชี่ยวชาญในการบริหารงานนั้น ไม่สามารถหาได้จากการอ่านหรือศึกษาตำราหาความรู้เพิ่มเติมเพียงอย่างเดียว แต่จะเกิดจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนหลาย ๆ ปีต่อเนื่องกัน ยิ่งได้ปฏิบัติงานมากเท่าใดความเชี่ยวชาญก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้นหรือจะพูดอีกนัยหนึ่ง ความเชี่ยวชาญเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานในเรื่องนั้น ๆ ในการบริหารโรงเรียนก็เช่นเดียวกันถึงแม้ผู้บริหารจะมีความรู้พื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเท่ากัน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารมานานกว่า ย่อมมีความเชี่ยวชาญในการบริหารมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติศักดิ์ เปรมสุข (2524 : บทคัดย่อ) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีปัญหาด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันก็มีทิศะต่อการบริหารหลักสูตร โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว

สำหรับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีทิศะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หน้าที่หลักของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียน คือ จัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกับครูทั่วไป งานใน

หน้าที่หัวหน้ากลุ่มเป็นงานด้านวิชาการ ปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารมอบหมายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน แต่ไม่ต้องรับผิดชอบในด้านการบริหาร ประกอบกับการกำกับ ติดตาม และนิเทศของผู้บริหารต่อหัวหน้ากลุ่มในโรงเรียนทุกขนาด จะมีขอบข่าย เนื้อหาวิธีการเป็นแนวเดียวกัน จึงทำให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโรงเรียนขนาดต่างกันมีทักษะว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตร โดยรวมเหมือนกัน และด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติศักดิ์ เปรมสุข (2524 : บทความ) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีปัญหาด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผล ทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่เหมือนกัน ขอบข่ายงานในโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดจะเหมือนกัน คือ บริหารงาน 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต่างกันเฉพาะปริมาณงานบางส่วนเท่านั้น แต่ด้านการบริหารโรงเรียนทุกขนาดจะต้องจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบ และดำเนินงานทั้ง 6 งานเหมือนกัน แต่โรงเรียนขนาดเล็กจะมีบุคลากรในโรงเรียนน้อยกว่า บุคลากรคนหนึ่งอาจต้องรับผิดชอบงานหลายงาน โรงเรียนขนาดใหญ่รับนักเรียนได้มาก ๆ จะได้บุคลากรเพิ่มขึ้นในกรณีนักเรียนเกินเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องทำงานประจำด้านอื่น ๆ เพื่อแบ่งเบาภาระกิจของครู ไม่ได้ทำงานด้านบริหารแต่เพียงด้านเดียว สำหรับด้านงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ ในปัจจุบันขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน โรงเรียนใดมีนักเรียนมากก็จะได้รับจัดสรรมาก

ทั้งเงินรายหัว และงบประมาณสนับสนุนด้านอื่น ๆ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าขาดเงินงบประมาณที่จะพัฒนาโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนขนาดเล็กมักอยู่ในชุมชนขนาดเล็กหรือชุมชนที่มีประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ความพร้อมของผู้ปกครองที่จะสนับสนุนมีน้อย โรงเรียนขนาดเล็กมักจะได้รับความสนใจ ความร่วมมือจากชุมชนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ จากปัจจัยและสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารงานทั้งหมดมีทัศนะต่อการบริหารโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน และด้านการจัดการเรียนการสอนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะว่าโรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในทุกขนาดโรงเรียนต่างเข้าใจและมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานในโรงเรียนสอดคล้องกันว่าโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กก็ตามต่างมีภาระงานที่จะต้องดำเนินการเช่นเดียวกัน จะต่างกันเฉพาะปริมาณงานเท่านั้น ประกอบกับการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ในเรื่องการปฏิบัติงานในหน้าที่ ก็จะต้องดำเนินการนิเทศงานแต่ละงานในลักษณะเดียวกัน จึงทำให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น ดังนี้

1. โรงเรียนควรพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตร โดยเน้นกิจกรรมที่สำคัญเพื่อให้โรงเรียนเกิดความพร้อมอย่างสมบูรณ์ เช่น ค่าเงินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่น จัดประชุมผู้ปกครอง

หรือจัดทำเอกสาร สื่อต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ชุมชนเข้าใจหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้น

2. ควรขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการในชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นวิทยาการในการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งศึกษาคูณ เป็นสถานที่สร้างเสริมประสบการณ์ และอื่น ๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจนเพื่อขอรับการสนับสนุน ด้านงบประมาณจากแหล่งประกอบการในชุมชนมาพัฒนาการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนควรพัฒนากระบวนการเผยแพร่ความรู้ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เช่น จัดมณเฑาะพหลักสูตร เผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร จัดทำเอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการศึกษอบรมวิทยาการใหม่ ๆ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของครู เผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนการสอนของครู และอื่น ๆ

4. โรงเรียนควรพัฒนาการสำรวจความต้องการ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน จัดกระทำเป็นข้อมูล และสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตร เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด

5. โรงเรียนควรตั้งคณะบุคคลแปลผลข้อมูลที่เป็นอัตนัย และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปรนัยให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการ จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำ จัดทำ จัดซื้อ สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

6. โรงเรียนควรเผยแพร่สรุปผลและรายงานผลการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน ให้บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนทราบอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ ทาแผนพัฒนาโรงเรียน ในปีการศึกษาต่อไปส่วนหนึ่ง และเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ต่อชุมชนอีกส่วนหนึ่ง

7. สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครควรให้ความสำคัญและเน้นบทบาท ของศึกษานิเทศก์ ำให้นิเทศ ติดตาม กำกับ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และอื่น ๆ ในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างจริงจัง ต่อเนื่องเป็นกรณีพิเศษกว่าโรงเรียนขนาด อื่น ๆ

8. สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ควรจัดประชุมสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรแก่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อทบทวนกระบวนการหลักสูตร หาดแนวทางสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา

9. สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครควรจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และอื่น ๆ ให้โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่ควรพัฒนาเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร ให้โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษามากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบเพียงทิศต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลในวงจำกัด ในการศึกษาครั้งนี้ครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เช่น คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน คุณลักษณะของบุคลากร คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน ปัจจัยเกื้อหนุนในการบริหาร

2. ควรมีการศึกษาวิจัยความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาหรือพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ วุฒิทางวิชาชีพครู

4. ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดกับความต้องการปัจจัยสนับสนุนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนักงาน. รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับ
จังหวัด ปีการศึกษา 2536. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- กิตติศักดิ์ เปรมสุข. ปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดตาก. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหาร
โรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- _____. เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงหมวดวิชาความรู้
เกี่ยวกับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
- 2536.
- จันทิมา สิมปิเจริญ. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภูเก็ต :
- แผนกบริการการศึกษาวิทยาลัยครูภูเก็ต, 2528.
- คุณากร กมล. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราด ตามความ
เห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ชัยรัตน์ พุทธชาลี. ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 ในทัศนะของ
ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2536. อัดสำเนา.
- ไชยชัย ศรีไผ่เพชร. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร,
- 2528.
- ธารง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. นักวิจัยยุค : ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 10(6) : 29 - 30 ;
- สิงหาคม - กันยายน 2530.

- พะยอม แก้วก่าเนต. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.
- พັນนี ไบลียานนท์. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรจังหวัดสมุทรปราการ. 2534. อุดสาเนา.
- พัชรกรรณ์ จิตรโต. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อุดสาเนา.
- แรมสมร อยู่สถาพร. การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ล้าน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วิชัย คิสสระ. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2525.
- วิชาการ, กรม. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต ตามแนวหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.
- _____. ข้อคิดเบื้องต้นในการสอน และการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____. คู่มือประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535.
- _____. รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.
- _____. รายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.
- _____. เอกสารแนะนำหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

- วีระ เสาวโกมุท. การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ปรินทูปอน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สนอง เครือมาก. คู่มือสอบ-ปฏิบัติการฉบับปรับปรุงใหม่. นครสวรรค์ : บริษัทเรียนดีจำกัด
 2538.
- สังัด อุทรานันท์. พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม,
 2532.
- ✓ สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
 2527.
- สุมิตร คุณานุกา. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
 2523.
- อารมณ เพชรขึ้น. เอกสารประกอบการสอนวิชา บริหาร 612 การบริหารและการพัฒนา
หลักสูตร. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2528.
- ✓ Beaucham, George A. Curriculum Theory. 3rd ed. Wilmette,
 Illinois : the Kagg Press, 1975.
- Chandra, Arvida. Curriculum Development and Evaluation in Education.
 New Delhi : Stering Publisher, 1977.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size
 for Research Activities," Educational of Psychological
Measurement. 30 : 3 ; Autumn, 1970.
- Saylor, Galen J. and William M. Alexander. Planning Curriculum for
School. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1974.
- Saylor, Galen J., William M. Alexander and Arthur J. Lewis.
Curriculum Planning for Better Teaching and Learning.
 4th ed. Tokyo : Holt - Saunders International Editions,
 1981.
- Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice.
 Harcourt, Brace and World, Inc., 1962.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ครุฑ

ที่ ศธ 1407/3853

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

อาคาร 4 พญาไท ถนนศรีอยุธยา 10400

28 มิถุนายน 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ด้วยนายบุญธรรม แก้วสาร ผู้บริหารโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม กำลังศึกษาต่อ
ปริญญาโทภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์ขออนุญาต
เข้าดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียน
และข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนนี้ สำหรับรายละเอียด
เกี่ยวกับวัน เวลา และแบบสอบถาม ผู้เก็บข้อมูลจะประสานงานกับทางโรงเรียนโดยตรง
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแล้ว เพื่อประโยชน์ทาง
การศึกษา เห็นควรให้ความร่วมมือ และโปรดอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวด้วย
ตามสมควร

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

เสนาฯ สามไชย

(นายเสนาฯ สามไชย)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริหารทั่วไป

โทร. 2459939, 24558391

โทรสาร 2464306

(สำเนา)

โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม แขวงบางกะปิ

เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320

3 กรกฎาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

อ้างถึง หนังสือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ ศธ 1407/3835

ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2538

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน ชุดพร้อมของติดแสตมป์ส่งคืน

เนื่องด้วยข้าพเจ้านายบุญธรรม แก้วสาร ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้ทำการวิจัยเพื่อปริญาเรื่อง "การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร" และได้รับอนุญาตจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครให้เก็บข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดได้ดังหนังสือที่อ้างถึง

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนของท่าน (ยกเว้นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ ภาษาอังกฤษ) ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วกรุณารวบรวมบรรจุของติดแสตมป์ ที่ส่งมาพร้อมนี้ส่งทางไปรษณีย์ หรือนำส่งที่ของรับหนังสือราชการของโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม ณ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภายในวันที่ 21 กรกฎาคม 2538 ด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

บุญธรรม แก้วสาร

(นายบุญธรรม แก้วสาร)

โทร. ที่ทำงาน 3144311, 319505

แบบสอบถามการทำการวิจัยเพื่อริิณณานิพนธ์

เรื่อง

การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
3. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการบริหารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อตัวท่านเองและหน่วยงานของท่านแต่ประการใดทั้งทางตรงและทางอ้อม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความตามที่เป็นจริง

1. ตำแหน่งงาน
 - [] ผู้บริหารโรงเรียน
 - [] ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
 - [] หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
2. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่ง
 - [] น้อยกว่า 10 ปี
 - [] 10 ปีและมากกว่า
3. ขนาดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน
 - [] ขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 320 คน)
 - [] ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 321 - 720 คน)
 - [] ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 721 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ข้อความต่อไปนี้สอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานจริงในการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา ตามขอบข่ายงาน 3 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการบริหารหลักสูตร
2. โปรดอ่านข้อความที่ละข้อแล้วพิจารณาตัดสินตามทัศนะที่แท้จริงของท่านว่าคำตอบที่กำหนดไว้ทางขวามือ 5 ช่องนั้น ช่องใดตรงกับความจริงหรือการปฏิบัติมากที่สุด ให้ท่านใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น โดยมีเกณฑ์การพิจารณาลังนี้ คือ

ระดับปฏิบัติ	5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับปฏิบัติ	4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับปฏิบัติ	3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับปฏิบัติ	2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับปฏิบัติ	1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	มีการสำรวจนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวัน ...	./..				
00	ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนอาหาร กลางวันได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน		./..			

จากตัวอย่างข้างต้น

ข้อ 0 หมายความว่า โรงเรียนได้ดำเนินการสำรวจนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันในระดับมากที่สุด

ข้อ 00 หมายความว่า โรงเรียนได้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันให้ได้รับประทานอาหารกลางวันในระดับมาก

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ก. <u>ด้านการเตรียมความพร้อม</u>					
1	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ของโรงเรียน					
2	สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับหลักสูตรของชุมชนในท้องถิ่น					
3	มอบหมายคณะกรรมการจัดทำเอกสาร สื่อ อุปกรณ์เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร					
4	เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ชุมชน ผ่านสื่อ เช่น จุลสาร แผ่นพับ จดหมาย					
5	ประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร .					
6	ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารหลักสูตร เช่น กรมวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน					
7	ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เอื้อต่อการใช้หลักสูตร					
8	สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ตามหลักสูตร					
9	จัดให้มีคณะกรรมการหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตร การเขียนแผนการสอนหรือ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร					

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10	ประชุมชี้แจง ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรแก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง					
11	จัดครูเข้าสอนโดยยึดคุณวุฒิและประสบการณ์					
12	จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยให้บุคลากรทุกฝ่าย ร่วมมือกันจัดทำ					
13	ดำเนินการสำรวจความถนัดและความสนใจ ของนักเรียน					
14	สำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร					
15	วางแผนดำเนินการจัดทำ จัดทำ จัดซื้อ เกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์					
16	จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเอกสารหลักสูตรไว้ บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ					
17	ประเมินความมั่นใจของคณะครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับความพร้อมที่จะใช้หลักสูตร					

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ข. <u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>					
1	ดำเนินการให้ครูศึกษาสภาพของนักเรียนโดย การสังเกตและคุุหลักรฐานแสดงผลการเรียนรู้ และระบุเป้าหมายของนักเรียน					
2	ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนโดยยึด จุดประสงค์และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน					
3	ส่งเสริมให้ครูศึกษาเทคนิคกระบวนการ วิธีการสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตร					
4	ส่งเสริมให้ครูจัดทำ จัดหาสื่อการสอนและเลือก ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของ การเรียนรู้ตามเนื้อหาของหลักสูตร					
5	ส่งเสริมให้ครูปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้ เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น					
6	สนับสนุนให้ครูสร้างเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดย วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาตาม หลักสูตร					
7	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นทักษะกระบวนการ					
8	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียน ค้นพบปัญหาและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง					

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้					
10	ขอความร่วมมือจากแหล่งวิทยาการและ สถานประกอบการในชุมชน					
11	จัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการประกวด หรือแสดงผลงานของนักเรียน					
12	ผลิตเอกสารทางวิชาการเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้การสอนของครู					
13	จัดนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา การเรียนรู้การสอนของครู					
14	สอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ..					
15	วัดผลและประเมินผลก่อนเรียนระหว่างเรียน หลังเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ การสอน					
ค. <u>ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร</u>						
1	กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการประเมินผล การบริหารหลักสูตร					
2	ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วิธีการ ประเมินผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ					
3	จัดเก็บข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมและ การจัดการเรียนการสอนครบถ้วน					

ข้อ	การปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4	สำรวจความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ของนักเรียน					
5	ดำเนินการให้ครูรายงานผลการจัดการเรียน การสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา					
6	จัดทำสถิติและผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งในและนอกโรงเรียน					
7	สรุปผลการให้บริการ เอกสารหลักสูตร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์					
8	จัดกระทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทุกรายวิชาทุกภาคเรียน					
9	มีข้อมูลการซ่อมเสริมทั้งก่อนและหลัง การสอนซ่อมเสริม					
10	นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์วิเคราะห์อย่างครบถ้วน ..					
11	มอบหมายให้คณะบุคคลแปลผลข้อมูลที่เป็นอัตร้อย ..					
12	มีการอภิปรายผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนเป็นรายชั้นรายกลุ่มวิชา					
13	สรุปผลการบริหารหลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ...					
14	เผยแพร่สรุปผลการบริหารหลักสูตรให้บุคลากร ที่เกี่ยวข้องและชุมชนได้รับทราบ					
15	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปพัฒนาหลักสูตร ในปีการศึกษาต่อไป					
16	ใช้ผลสรุปการบริหารหลักสูตร ไปวางแผน การจัดการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป					

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา
ของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. นายธงชัย คงธนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนดาราคาม
2. นายไพฑูรย์ วงศ์ยะรา ผู้อำนวยการโรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย
(กระจำบังสิงห์เสนี)
3. ดร.วิจิต สุวัฒน์เรืองชัย หัวหน้าฝ่ายพัฒนาศักยภาพบุคลากร สำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร
4. นางนิตยา จรุงผลรติ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
5. นายปรีชา อรุณสวัสดิ์ ศึกษาานิเทศฝ่ายวิจัย
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายบุญธรรม ชื่อสกุล แก้วสาร

เกิดวันที่ 1 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช 2592

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 29 หมู่ 8 บ้านทุ่งदै ตำบลทุ่งदै อำเภอเมือง
จังหวัดยโสธร

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 31/18 ถนนบางกอกน้อย-คลังชั้น แขวงบางขุนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร 10300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 ป.ศ. จากโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

พ.ศ. 2515 พ.ม. (ศึกษาด้วยตนเอง)

พ.ศ. 2519 กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทประวัติศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

พ.ศ. 2538 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2515 ครูตรีโรงเรียนประถมณนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2520 อาจารย์ 1 โรงเรียนประถมณนทรี เขตยานนาวา
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2525 อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดอมรินทราราม เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2529 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดสังข์กระจาย (แจ่มวิชาสอน)
เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

- พ.ศ. 2531 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดช้างเหล็ก เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2537 ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง
จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร

การบริหารหลักสูตรประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

บุญธรรม แก้วสาร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และ 2) เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ต่อการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร จำนวนตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 146 คน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า การบริหารหลักสูตรประถมศึกษา จำนวน 48 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม และใช้สถิติ ANOVA ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่ม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และโดยรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนมีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตรโดยรวมทุกด้าน และด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะสอดคล้องกันว่า โรงเรียนบริหารหลักสูตร ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัด การเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการบริหารหลักสูตร และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

PRIMARY CURRICULUM ADMINISTRATION AS PERCEIVED BY SCHOOL
ADMINISTRATORS AND HEADS OF ALL AUBJECT AREAS
IN PRIMARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF
THE OFFICE OF BANGKOK METROPOLITAN
PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
BOONTHAM KAEWSAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 1996

The purposes of this research were:

1. to study primary curriculum administration concerning 3 aspects of preparation, teaching and learning management, and curriculum evaluation as perceived by school administrators and head of all subject areas in primary school under the jurisdiction of the office of Bangkok Metropolitan Primary Education.

2. to compare the perceptions of school administrators and heads of all subject areas classified by work experiences and school size. The sample of this research composed of 146 school administrators and 185 heads of all subject areas. The instrument used for collecting the data was 48 items of rating scale questionnaire. Means, S.D., t-test, and ANOVA were statistical device used for data analysis and hypothesis testing.

The results of this research were as the following:

1. The primary school administrators and heads of all subject areas perceived primary curriculum administrations at high level in on subject.

2. The primary school administrators with different work experiences perceived all aspects of curriculum administrations preparation, and curriculum evaluation statistical different at .05 except teaching and learning management aspect.

3. The primary school administrators with different school size perceived all aspects of curriculum administration, teaching and learning management statistical different at .05 except the aspects of preparation and curriculum evaluation.

4. The heads of all subject areas with different work experiences and school size perceived all aspects of curriculum administration statistical indifferent.